הלכה · אחרונים

טיב גיטין (מודעי)

רבי חיים מודעי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

טיב גיטין (מודעי)

רבי חיים מודעי

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/טיב-גיטין-מודעי/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

תוכן העניינים

א 4
ב 4
ג 4
ד 5
ה 6
ו 6
ז 7
ח 8
ט 8
י 9
יא 9
יב 10
יג 11
יד 12
טו 12
טז 13
יז 14
יח 15
יט 15
כ 18
כא 18
כב 19
כג 21
כד 24
כה 24
כו 25
כז 26
כח 26
כט 27
ל 28
לא 30
לב 32
לג 33
לד 34
לה 35
לו 36
לז 37
לח 37
לט 38
מ 39
מא 41
מב 42
מג 43
מד 43
מה 44
מו 45
מז 45
מח 46
מט 47
נ 47
נא 48
נב 49
נג 50
נד 52
נה 53
נו 54

א

בה' בשבת שני ימים לירח אלול ש' הת"ץ ושבע (דע שמנהג עה"ק צפת תוב"ב שאין מוסיפין ב' לא במספר הימים ולא במנין השנים ועי' לקמן סי' י"ב באורך) מסר יעקב בן שמעיה גט על תנאי לזמן כ"ד חדשים לאשתו אורוידו דמתקריא אורו וידא בת יצחק (אמר המוציא לאור בשם זה דבריו באו סתומים אך ממ"ש אורו וידא בדמתקרי' ואורוידו בתחי' הא ודאי כי הוא השם מהעריס' והוי עיקר השם ובספרים אשר אתנו לא נמצא זה השם זולת בדומה לו להרב מוהר"א מוטל ז"ל והוא שם אורולייידו (ועי' הלק"ט בקו' לגטין סי' ט"ו).

ב

בב' בשבת כ"ב יום לירח מרחשון ש' הת"ק מסר מרדכי בן משה גט כריתות לאשתו מרים בת אברהם, במשפט כתיבת חדש זה עי' להר' ג"פ דנ"ח ובס' דבר משה סי' ע"ב ס"ו שכתב שבשלוניקי נהגו לכתוב חשון יע"ש אמנם מנהג עיה"ק צפת"ו וקושטא ואזמיר לכתוב מרחשון (אמר המוציא לאור עי' להרב ג"פ בסי' קכ"ו סקל"ו דמספקא ליה היכא שכתבו בשני שיטין אם יהיה כשר ומאי דמספק"ל להרב ז"ל הרב לח"ש בולה ז"ל בקו' ס' תרוכין הביא משם הב"ש והפר"ח בפשיטות דפסול. ואנא עבדא חפשתי בדבריהם ולא מצאתי. ועי' להרב גנזי חיים ז"ל במערכת גימ'ל גט ג', ומ"ש שלא היה צריך הכתוב לאומרו שהרי בשיט' ראשונה של גט הוא מתחיל בכך וכך וכו' ומן הנמנע שיבא כתיבת שם החדש בשני שטין אנא עבדא אמינא שאפשר שהוצרכו ליזהר אותנו בזה בעבור כתיבת ההרשאה שידוע כי צריך לכתוב בהרשאה הכל כאשר לכל כמו בגט ועמיתנו בתורה הרב כמוהר"ם טאראגאנו יצ"ו ההוא אמר שצריך הדבר ליאמר כאשר יהיה האופן ליתן גט בשלשים יום לירח תשרי שאזי ניתוספות כמה תיבות).

ג

בה' בשבת כ"ב יום לירח תמוז ש' התק"א מסר השליח כליפה בן יעקב גט כריתות שמסר לו הבעל ישועה בן יוסף ליתנו לאשתו שרה בת שכנא וזכורני שכשבא השליח הזה לפנינו והוציא ההרשאה שבידו ראינו בה טעות הסופר שכשבא לכתוב סימני הגט כתב ראש שיטה ראשונה ימא וסופה העומד וזה טעות מפורסם שבמקום שלישית כתב ראשונה ויהי מאז לא חששנו לזה כלל וכעת ראיתי למהריט"ץ ז"ל סי' רס"ט שהאריך הרבה בכיוצא בזה עיין שם האומנם הנדונים שניין דא מן דא דהתם במקום תשיעית כ'

עשירית ושייך שפיר למיחש שמא זה הוא גט אחר שתיבת למהך היא בשיט' תשיעית ובאותו שמסר לו הבעל היה בשיטה עשירית כיון דהא משכחת לה שתהיה בשיטה עשירית ברם הכא אין לתלות בגט אחר דלא ימצא שום גט שתחילת שיטה ראשונה יהיה תיבת ימא ומוכיח מתוכו שבודאי שטפא דקולמסא וטעות הסופר הוא וברור, אחר שנים רבות נדפס ס' דברי אמת ועי' לו שם סי' ד' שהעמיק הרחיב בענין טעות בהרשאה ואסף איש טהור כל המדברים בזה. ועיין מחנה אפרים הלכות גירושין די"ג סוף ע"א (אמר המ"ל עי' להרב זכו"ל ח"ג באות ג' בסדר הגט אות ה' ואות ש' שהביא תשו' הרב כרם שלמה ז"ל סי' ב"ן ומדבריו נראה שלא עמד בדברי הרב וגם אישתמיט מיניה תשובת הרב דברי אמת):

ד

בד' בשבת שבעה ימים לירח כסלו ש' התק"ב מסר יוסף בן יצחק גט כריתות לשלוחו יוסף בן יעקב להוליכו לאשתו ללאהום בת משה. ודע כי אשה זו היתה מבנות המערב והיא יושבת בעה"ק ירושת"ו ושאלנו לאנשי המערב אשר ישנם פה למען דעת פי' שם זה והם אמרו שפירושו בל' לעז סינייורה די אילייוס דהיינו ללא פי' סינייורה והום פי' די אילייוס ונמצא כזה בלה"ק מלכיהם שריהם בתיהם ודומיהם אלא שנפל הפרש בקריאתו בין אנשי מערב הפנימי לאנשי מערב החיצון שאלו היו קורין הלמ"ד הא' בפתח ואלו קורין אותם בצירי ועמדנו על הדבר ימים מספר לבעבור פטור אותה בגט אחד כי אין מנהג אר"י לכתוב כלל שני גטין ועלתה ההסכמה לכותבו כנז' לעיל וטעמן של דברים בדרך ארוכה נכתב בספר ושוב נדפס ס' דבר משה ח"ב וראיתי שם בדקמ"ד שנשא ונתן בדין זה עם חד מינן הי"ו יע"ש באורך (אמר המ"ל עי' להרב טל אורות והוא הוא חד מינייהו בסי' ב' ועי' להרב מחנה ישר' סי' פ"ז סי"ג ועי' לה' דבית דין יצ"ו בשם יאקותה) ואגב אורחאי ראיתיו שכתב בתו"ד על מ"ש הרב מהר"י ן' גוייא והד"מ במה שפסל הרשב"ץ ז"ל תונס שכתב תנס בלא וי"ו דה"ט הוא מפני שיש עיר אחרת ששמה תנס ואתי למיחלף שלא צדקו בזה דאין לומר זה בנבואה והא קמן שכבר נחקר הרבה ולא נמצא עיר ששמה תנס ושגם הר' ג"פ ד' ע"ח ע"ג עמד בזה וכת' דלא נמצא אחרת ששמה תנס עי"ש ואנא עבדא אמינא כי הר' טל אורות ז"ל לא דיבר בנבואה והוא הביא ראיה לדבריו מהתשב"ץ עצמו עי"ש בד' י"ו תחי' ע"ב ועוד ראה זה חדש מ"ש הר' כמוהר"א מונסון האחרון ז"ל בתשו' כת"י הנקרא פרי עץ הדר בסי' י"ח שהביא דברי הרב ג"פ וכ' עליהם וז"ל ואחר המחילה לא ימלט מחדא מתרתי או שהרב ז"ל שאל למי שלא ראה

או לא הבינו דבריו ואני מן המערבא באתי וידענא בודאי שיש עיר קטנה קרובה לארגיל ושמה תנס ובציד' עיר קטנה אחרת ששמה שושל ומשם לוקחים הנוצרים חטים להוליך לעירם ע"פ הורמנות השררה של ארגיל ע"כ וכמה גדולים דברי רז"ל האומרים אין לא ראינו ראיה) ודע שמנהג עיה"ק צפת"ו לכתוב בגט הנשלח ע"י שליח אחר שם האשה ואביה בכל מקו' שאת עומדת עפ"י ס' מהריק"ש ז"ל ואין כן מנהג קושטא אלא פ' בת פ' וכל שום אחרן וכו' ומ"מ אין כותבין בעיה"ק תיבת ולאתריכי וכמ"ש הרב ג"פ סי' קכ"ו סקל"ה וע"ט וסי' קכ"ח סקט"ו יעיין שם ועי' לקמן סי'.

ה

בא' בשבת שני ימים לירח שבט ש' התק"ב מסר ישראל בן יואל גט כריתות לאשתו פאלומבא לומבא במשפט כתיבת שם זה באלף לבסוף כן הסכים הרב ס' שמות ז"ל בשם פלומא והאלף שבין פ"א ללמ"ד כן משפט שמות הלע"ז כנודע (אמר המ"ל אין לתמוה על הרב ז"ל דלמה לא ציין מ"ש הרב ס' שמות בשם פאלומבה בעצמו דכוונתו הוא לרמוז מ"ש בשם פאלומא על שם פאלומבא והארי' דצריך לכותבו באלף בין פ"ה ללמ"ד וכן בסופו באלף) ונכתב בלי שם אביה יען לא הוברר שמו כי הבעל לא היה יודע והיא אמרה פעם שם אחד ופעם שם אחר לכן הסכמנו שלא לכתוב שם אביה כמבואר בתשוב' הרא"ש שהביא הטור בסי' קכ"ט ובתשו' הרשב"א ז"ל שהביא מרן ז"ל שם ופסקה בסה"ק סעי' ט' ועי' להרב ג"פ שם ועי' לקמן סי' ט"ו ולה' כנסת הגדולה סי' קכ"ט בהגהות ב"י אות נ"ד וכן עשה מעשה מוהר"ם מלובלין ז"ל בתשו' דע"ה ועי' לקמן בזכרונותי סי' נ"א שכתבתי כן משם הגאונים ז"ל (אמר המ"ל מה שכתוב בזכרונותיו הנה נדפס בספר עבודת משא דע"ג ע"ד סי' י"ז).

ו

בב' בשבת עשרים יום לירח אדר השני ש' הנז' מסר משה מרדכי בן מרדכי שמואל גט כריתות לאשתו זייני המכונית זנהוה בת עבד אללה דמתקרי עבדיה. משפט כתיבת שם המגרש באופן זה נכתב עפ"י דברי הרב ג"פ בסי' קכ"ט סקס"ג יע"ש. (ומקרוב ראיתי בס' פרח שושן דנ"א שחלק עליו וע' בס' דבר משה ח"ג דמ"ה ע"ד ושוב נדפס ס' בתי כהונה ח"ב ובדע"ה חלק גם הוא על הרב ג"פ ז"ל יע"ש ומנהג קושטא שלא לכתוב כ"א פ' בן פ' ותו לא) (אמר המ"ל עי' להרב ג"מ נבון בדצ"ט ע"ד שאף שהוא איישר וחיזק ס' הרב ג"פ ז"ל מ"מ בעה"ק ירושת"ו עשו מעשה לכתוב פ' ן' פ' כמנהג עוב"י אזמיר יע"א

ועי' ג"מ בולה דקל"א ע"א) שם האשה כך מצאתיו כתוב אצלי מאותן הימים ועכשיו ראיתי להרב עזרת נשים שכתבו בה' לבסוף ואתנה לבי לדעת וראיתי שבזה חלוקים בני ערב השוכנים בא"י ודמשק וסורייא לבני ערב השוכנים במצרים ומערב במילות רבות כגון וארדי שפי' שושנה שבני אר"י קוראין הדלית בצירי ובני מצרים קוראין בפתח וכן בשמות חנוני חביבי ורבים כמוהם כאשר ידוע למי שידע בטיב הלשון ועמד בשני המקומות וזהו שמוהריק"ש ז"ל כתב כל השמות הללו בהא לבסוף להורות על הפתח כי כן מבטא שמות הללו במצרים ובעבור זה כתב גבי זיינה בה"א וע' בס' הלק"ט ז"ל דנ"ה ע"ג שכתב חנוני חביבי ביו"ד לבסוף כי כן מבטא אנשי ירושלם בשמות הללו הנו"ן בצירי ואיהו גופיה בשם זייני שמבטא שם זה בעה"ק צפת"ו הנו"ן בצירי בעבור זה כתבוהו ביו"ד לבסוף ועיין להרב דרכי נועם שהביא חנונא בסי' מ"ה ועי' להרב ע"ן בשם וארדה וסלח נא אנכי מבקש עם כי מי לנו בקי בל' ערבי כמוהו שוב ראיתי לו בשם שאול וסלאמה וסעדה דברים קרובים למה שכתבתי ועי' בס' ד"מ סי' ע"א סקי"ח וסקכ"ב ועי' להרב ג"פ דפ"ז בשם העיר רמלה שנתן טעם שאעפ"י שקורין אותה רמלי נכתב בה"א משום דרובא קרו לה רמלה ולפי שיטתו לא היה צריך לטעם זה ודוק ועיין להרב פה"א הנד"מ בה' גירושין דס"ח ע"ד והנלע"ד כתבתי והמעיין יבחר, שם אבי האשה כן הסכים הרב הנז' בדי"ו והארכתי בזה בתשובותי על גט שסידר החד"ש הלוי באי גרפון.

ז

בא' בשבת ט"ו יום לירח סיון ש' התק"ב מסר חיים בן שבתי גט כריתות לאשתו קדין דמתקריא גימבולה בת חיים. שם האשה הלזו כן מצאתיהו כתוב אצלי מאותן הימים וכעת לא מצאתיהו שהוזכר בשום ספר האמנם אם לענין אם נכתב במ"ם או בנו"ן ראיתי בס' הלק"ט בקו' הגטין סי' מ"ה שכתב כי קודם הבי"ת והפ"ה לעולם הוא מ"ם יע"ש ועי' בסי' ט' בשם קונפראדא וא"כ הכא נמי נכתב במ"ם מהאי טעמא וצריך להתיישב בשם זינבול שהובא בשמות בסו"ס מ"מ סי' ה' ול"ז ובסו"ס ג"פ סי' נ"א (אמר המ"ל עי' להלק"ט בקו' הגטין בסי' ע"ב בשם זינבול שעמד בזה ועי' יא"ה בשם זינבול מה שישב) ולענין האלף לבסוף נר' שכיון שהוא משמות הלעז כן משפטו אלא שאני מסתפק אעיקרא אם הוא נגזר משם לעז ושוב מצאתי בכת"י לא אדע אל מי מקדושים שכ' ז"ל גימבולה נגזר משם שמחה וכן ראיתי פה אזמיר בגט ישן וכן עשינו מעשה, ובשמות הגטין למהר"ש הלוי מאזמיר כתב גימבולה שנגזר משם שמחה עכ"ל ושוב נדפס ספר יא"ה וכ"כ משם הרב הנז' ושם נאמר על סוף השם אם באלף או בה"א ושם קדין כך

מצאתיהו בלא אלף ונר' שכן משפט כתיבתו ככתב' וע' ד"מ ח"א סי' ע"ב אות י"ט ולקמן סי' ט' בשם שאהין ובשם קאדין שנכתב קאדין באלף כי כן ראיתי לרבנן קמאי מאזמיר ועי' עוד בשם קאדון ולא נכתב נקודה לסיבת הרפה שעל הגימ'ל כי כן מנהג אר"י תוב"ב כנודע שלא לחוש לסברת מהרשד"ם ז"ל:

ח

בב' בשבת ט' ימים לירח תמוז ש' התק"ב מסר מסעוד בן יהודה גט כריתות ביד אשתו מזלה בת סעדאן

ט

בה' בשבת כ"ב יום לירח אייר ש' התק"ג במתא צידן:
ענין כתי' שם העיר צידן כן נעשה מעשה באותו פרק לכותבו חסר והדבר מבואר שכן הוא בתורה בפ' נח שני פעמים ובפ' ויחי ובפ' דברים וביהושע י"ג ובשופטים ג' וי"ח שני פעמים וכעת רואה אנכי שנמצאו רבים מלאים בנביאים הנה הנם ביהושע סי' י"ט ובשופטים סי' א' וי"ח ובמלכים י"ז ובישעי' כ"ג ובירמי' וביחזקאל כ"ז וכ"ח ובזכריה ט' ובד"ה א' יע"ש:
ואולם דבתר הכתובי' בתור' אזלינן וכמ"ש הר' כנה"ג דקנ"ד ע"ב דבתר חמשה חומשי תורה אזלי' יע"ש ועי' להרב ג"פ סי' קכ"ט סקקכ"ט. דעל כיף ימא מותבא כך מצאתיהו כתוב אצלי באלף לבסוף ועי' בסי' יו"ד שנכתב בה'א לבסוף ותרוייהו איתנהו בספרן ש"ץ. ומנהג קושטא לכותבו בה'א לבסוף וכן הוא מנהג אזמיר ונלע"ד דטעם הכותבים בה'א דס"ל שהפירוש היא יושבת ובא ה'א בכינוי לנקבה שר"ל ישיבתה והכותבי' באלף ס"ל שהפי' הוא דעל כיף ימא יושבת כמו יתבא אלא דבמאמר יתבא נכלל בו גם הסיפוק וכמ"ש הפר"ח ז"ל סי' קכ"ח סק"ן משם מוהרד"ך ז"ל. מסר מיכאל המכונה שאהין בן שלמה גט כריתות ביד שליחו יעקב בן אנגיל להוליכו לארוסתו פראנקא המכונית קונפראדא בת יצחק. שם שאהין נכתב באלף אחר השין ביען נשאל לחכמי הגוים וסופריהם והם אמרו כי זה דרכם לכותבו באלף ועיין בס' יאיר נתיב סי' מ' בשם סולטאנה יע"ש ואף שבל' ערבי כללא כייל מרן מוהרימ"ט ז"ל הוב"ד בס' שמות בכמה דוכתי שאין כותבין אלף אחר תנועת הפת'ח עי' להר' ע"ן בשם בראכאת ונצר וסלאמה וסלימאן ובשם פראג ופארגון ופרחאט ובשמות הנשים בשם אמבארכה שהאריך בזה ותי' תירוצים שונים איש למקומו וכעת מצאתי להרב דרכי

נועם ז"ל אה"ע סי' מ"ה שכתבו מלא אלף ויעוין מ"ש בס' דב"מ סי' ע"ב אות י"ט שעפ"י הדברים הנאמרים הרואה יראה כי באו בדקדוק דברי הרב דרכי נועם ז"ל ואף שמן הראוי היה לחוש לס' מהרשד"ם ז"ל בענין הרפה שעל השין ועל הפ"ה מאחר דהכי נהיגי במקום הנתינה קושטא יע"א מ"מ זאת מצאנו לה' כנה"ג ז"ל בסי' קכ"ט בהגב"י אות מ' שכ' משם מוהר"א מוטל ז"ל שלא נאמר דין זה בפ"ה ושי"ן יע"ש וכן נמצא אתי כתב ידו של הר' החבי"ב ז"ל שכתב למהר"ש אלגאזי ז"ל בענין שם שיקייאר שתפס ס' זו להלכה ולמעשה הלא הוא כמוס עמדי, ועי' בס' שמות בשם רושא ועיין לקמן סי' כ"ג שאין כן מנהג קושטא יע"א (אמר המ"ל מ"ש הכנה"ג ז"ל משם מוהר"א מוטל ז"ל שלא נאמר דין זה בפ"ה ושי"ן אנכי הרו' בתורתו הנדפסת בשם פאטה ופירמוזא ופאקימא ופאלקונא ופרחה ובשם רושא שכתב שצריך שני גטין בעבור הרפה זולת זאת ראינו בשם פלור ופרישקה והדומה שכ' שנראה לו שדי בגט אחד להיות שאין נרגש הרפיון כמו גויא וגאמילה ומזה ימים כבר עמדתי על דבריו דמאי שנא שם פאטה והדומה לו משם פלור והדומה ובינותי וידעתי דעי' חילוקו הוא דהיכא דהוי אות הפ"ה בשוא נעה אז צריך שני גטין והיכא דהוי בשוא נחה אזי אין נרגש הרפיון ודי בגט אחד ועי' בס' עבודת משא בשמות הגטין בשם פלור. ומהתימא שגם במכתב הר' החבי"ב ז"ל השלוחה להרב מהר"ש אלגאזי ז"ל אשר היתה תחת יד הרב ז"ל שכעת נדפסה בס' לב שלמה סו"ס מ"ב שהביאה לראיה הרואה יראה כי לא דיבר מרן החבי"ב ז"ל כ"א דוקא על אות השי'ן) ושם קונפראדא נכתב בנו"ן ככתוב בס' שמות וכן נמצא בגטין שניתנו לפני הרב פני משה ז"ל הלא המה בסו"ס ג"פ ובגטין שניתנו לפני הרב מ"מ ז"ל ודלא כמ"ש בס' הלק"ט סי' מ"ה וכתבתיו לעיל סי' ז':

ו

בב' בשבת שנים עשר יום לירח תמוז ש' התק"ד במתא עכו דעל כיף ימא מותבה וממימי בארת מסתפקא מסר יוסף בן יעקב גט כריתות לאשתו אסתר בת אברהם

יא

בג' בשבת כ"ח יום לירח אדר הראשון ש' התק"ה מסר אברהם בן יעקב גט כריתות לאשתו מסעודה בת שלמה. המגרש הלזה היה נקרא בפי הכל איבראהים כמנהג המסתערבים וחקרנו ודרשנו מפי אנשי מקומו לדעת מנהגם בקריאת שם המילה וכולם פה אחד העידו כי קוראים בשם אברהם ומעולם לא נקרא איש בעת המילה בשם

איבראהים ואף שבגדלם קורין להם כן. וכן נודע שבבהכ"ן שלו קוראין אותו לעלות לס"ת בשם אברהם ואמטו"ל נכתב שם אברהם לבד ולא חששנו לשם איבראהים כלל וכהסכמת הר' ג"פ בדק"ו ובס' ע"ן יע"ש ועי' בס' משאת משה ח"ב סי' ח' וט' שנדון שלהם חלוק משלנו ומדבריהם תורה יוצאה לנ"ד ודוק (אמר המ"ל הא ודאי בכותבו איברהים כסדר הזה לדיוקא נקיט דדוקא ביו"ד אחר האלף כאשר הובא בס' ע"ן וכאשר כתב הרב יא"ה ז"ל משם ה' משאת משה ז"ל בפי' איתמר שצריך לכתוב יו"ד אחר האלף ואמת אגידה כי פה מצרים נמצא כתוב בגטין שניתנו בבתי דינין שלפנינו פעמים ביו"ד אחר האלף ופעמים חסר היו"ד ומרן אבא תפארת ישראל זלה"ה בראותו מ"ש הרב משאת משה ז"ל בסי' ט' דד"ל ע"ג דמעולם לא יצא מפיו לכותבו איברהים ביו"ד אחר האלף ודלא כאשר הביא הרב י"א וגם תשו' הרב מוהר"א מונסון ז"ל הוא אברהם דשקיל וטרי עם הרב משאת משה ז"ל היא באה בקונטרי' תשובותיו כ"י הנקרא פרי עץ הדר וכמוס תחת ידינו מ"ש בארוכה בדבר זה בסי' י"ו וי"ח קבע להלכה לכתוב אברהים בלא יו"ד אחר האלף):

יב

בד" בשבת חמשה ימים לירח מרחשון ש' הת"ק ושבע מסר השליח יעקב בן משה ג"כ ליד האשה שרה בת משה שמסרו לו הבעל יוסף בן יעקב במתא טבריה. בענין כתיב' שם העיר הזאת כן כתב מרן ז"ל בתשו' סי' א' שנכתב בה'א לבסוף וכן כתב המבי"ט ז"ל ח"א סי' רט"ו יע"ש והב"ד הרב כנה"ג בסימן קכ"ח בהגב"י אות ק"ח ועי' מ"ש הוא ז"ל בסד"ה בשמות העיירות אות ה"א שכותב אותה באלף לבסוף ובודאי משגה הוא (אמר המ"ל חפשתי ולא מצאתי בתשו' המבי"ט ז"ל מה שהביא משמו וכן הכנה"ג לא ציין כ"א תשו' מרן ז"ל והא ודאי השמטת הקולמס הוא) דיתבה על כיף ימא דטבריה וממימי הים הנזכר מסתפקא וראינו בגט הנז' קצת שינויים ראשונה שכתבו בשנת חמשת וכו' וברב הסדרים כתוב שנת ולא ראינו מי שכתב בשנת במקומות אלו ועי' להר' שער אפרים בסי' ק"ט שקרא ערער בזה על רב אחד יע"ש הן אמת שמדברי מרן ז"ל בסה"ק סי' קכ"ו ס"ה נר' שיש לכתוב בשנת אמנם איכא למידחי דלאו דוקא ועי' לו בסו"ד במספר הימים ועי' להרב ג"פ ז"ל סקי"ו ועי' להכנה"ג בסי' הנז' בהגה"ט אות ח' דאייתי הך דמרן ז"ל וכתב הוא שאין המנהג כן אלא לכתוב שנת יע"ש הן אמת שבס' ה"ה מוהר"ש יפה ז"ל הנדפס בסו"ס ג"פ כתב שיש מוסיפין בי"ת בימי החדש ומספר שנות דור ודור ואין בזה קפידא כלל וכן הוא מנהג קושטא יע"א להוסיף בי"ת במספר הימים ובמנין השנים וכמ"ש לעיל

סי' א' וכן ראיתי בגט הבא ממצרים ועי' בתשו' להרב מו"ה בצלאל ז"ל סי' כ"ב וכ"ג מ"מ מנהג עיה"ק צפת"ו שלא לכותבו והי"ל לדקדק ולדעת מנהג המקומות האלו (אמר המ"ל הא ודאי מ"ש הרב ז"ל וכן ראיתי בגט הבא ממצרים כונתו על בי"ת שבמספר הימים דוקא ועי' בקונ' הגטין להלק"ט ז"ל ולהר' בארות המים סי' ס"ב) שנית לא כתבו אנת אנתתי פלונית כ"א אנת שרה ואף שגם בזה יש להם על מה שיסמוכו כנודע ועי' להר' ג"פ סקפ"ט מ"מ מנהג ע"ק לכותבו ועל השלשה דא עקא שכתבו בהרשאה לפנינו עדים ח"מ בר"ת וכבר נודע מ"ש בסד"ה למהר"י מינץ ז"ל בסי' כ"א שמוהר"ר איסרלן ז"ל פסל הרשאה אחת הכתוב בה ח"מ בר"ת יע"ש ועי' להכנה"ג ז"ל בסי' קמ"א בהגה"ט סקנ"ו שרצה לומר שהוא חומרה יתירה ושוב כתב דאפשר דאע"ג דאין צורך לשטר שליחות מ"מ אם לא כתבו כתקונו פסול ועי' לו בסי' קכ"ו בהגהב"י אות מ"ב יע"ש ועי' להרב שער אפרים בסי' הנז' שקרא גם בזה ערער על הרב שכנגדו, הן אמת שמור"ם ז"ל בס' המפ"ה סי' קמ"א כתב ונזהרים שלא לכתוב בה ר"ת ומשמע דלאו לעכובא אלא אזהרה בעלמא ועי' להר' בית שמואל שם סקל"ד מ"מ צריך לדעת מאחר שדברים אלו הם לקוחים מסד"ה למהר"י מינץ ז"ל הרי שם כתב בהדיא שפסלה מוהר"ר איסרלין ז"ל ואחר החיפוש ראיתי למור"ם ז"ל בס' ד"מ שם בסי' קמ"א שכ' דאין לפסול בכה"ג אלא קודם שהלך השליח דטוב לכתוב אחרת אבל אם הביא השליח הרשאה שכתובה בכה"ג אין לפסול אותה עכ"ל ומעת' נתיישבו שפיר דבריו שבס' המפה כמבואר והן הם דברי הרב שע"א ז"ל שכתב שכל הדברים הללו הם לכתחילה יע"ש ועפ"י הדברים האלו הכשרנו ההרשאה האמנם הב"ד שבטבריה לא יפה עשו לשלוח הרשאה זו והי"ל לכתוב הרשאה אחרת ועוד אחרת היתה בהרשאה זו שאותיות וי"ו שי"ן שבמלת ושבע הם מחוקות וכתובות ביני שיטי ומקוימות וגם בזה שגו כאשר תראה להרב שע"א ז"ל שם שערער בזה ועי' בס' דב"מ ח' אה"ע סי' ס"ה ובס' בארות המים סי' מ"ז והרצתי כל דברי אלה לחד מנייהו גדול שבהם ולא מצא מענה אף לאחת מהנה וה' יצילנו משגיאות

יג

בג' בשבת חמשה ימים לירח כסלו ש' התק"ח מסר משה בן פנחס ג"ך לאשתו רושא דמתקריא שקרה נכתב פינחס מלא כהסכמת הרב בספר שמות ושם האשה גם שניהם כתובים בס' שמות יע"ש (אמר המ"ל עי' להרב יא"ה בשם רושא שהביא תשו' הר' גו"ר אה"ע כלל א' סי' י"ו ומה שעמד עליו מההיא דהקונדריסין והרב פרץ ז"ל ודעת מרן ז"ל והניחו בצ"ע ועי' להגו"ר ז"ל בעצמו בכלל הנז' סי' כ"א וכ"ב וכ"ג מה שיש בו די והותר).

יד

בד בשבת יום אחד לירח אדר הראשון שנה נ"ז מסר יוסף בן שמואל ג"ך לאשתו שרה בת משה ונכתב יום אחד ולא יום ראשון כלשון מרן בסה"ק סי' קכ"ו ס"ה לפי שהרב ג"פ ז"ל שם בס"ק י"ג כ' שהוא ט"ס וכן נר' מדברי מרן עצמו בסעי' ו' ולא נכתב באחד ממ"ש הר' ז"ל שם ובסקט"ו ז"ל ולא נכתב ביום עפ"י מנהג עי"ק שאין מוסיפין בי"ת במספר הימים וה"ן דוכותא איברא שאחר שנים רבות בעובדא דאתא קמאי ראיתי שיש לפקפק בזה שמא יובן יום אחד ולא שהוא יום אחד מהחדש ולא שהוא למספר הימים כמו והיה יום אחד הוא יודע לה' בזכרי' י"ד וכן כיפה ואגמון יום אחד דישעי' ט' ושוב הסכמתי דכיון דכתבינן בתריה לירח פ' אין לטעות בזה ובודאי שהוא אחד למספר וכמוהו בעזרא יו"ד ובסימן ג' בתוספת מ"ם ועכ"פ נלע"ד מהיות טוב לכתוב ביום אחד אף במקומות שאין נוהגין לכתוב בי"ת במספר הימים וצריך למיעבד הכי לצאת מכל פקפוק (אמר המ"ל עי' במנהגי מצרים אה"ע אות ל'. ואפשר דמהאי טעמא הוא מה שנהגנו פה מצרים לכתוב בי"ת במספר ימי החדש ולא במספר השנים ועי' להרב בארות המים סי' ס"ב) ונכתב הראשון כהסכמת הרב ג"פ בסקל"ד ועי' לקמן סי' כ"ט שאין כן מנהג קושטא ואף שכתבו שאין ליתן גט בר"ח בזה היה הבעל נחפז ללכת בו ביום והיה חשש עיגון בדבר:

טו

בה בשבת י"ו לירח אדר הראשון ש' התק"ח מסר חלפון דמתק' כליפה בן שמואל ג"ך לאשתו פאלומבא המגרש הלזה היה עולה לס"ת וחותם בשם חלפון האמנם כ"ע קרו ליה כליפה ואין גם אחד שיקרא את שמו חלפון וגם לא נתברר איך שמו את שמו בעת המילה האמנם מן הסתם נר' דחלפון קרו ליה ובעבור זה נכתב כנז"ל ועי' מ"ש מור"ם סי' קכ"ט סט"ו והג"פ ז"ל שם ס"ק ק"א ולא נכתב חליפה כדעת הרב ס' שמות ז"ל לפי שהרב ע"ן ז"ל באות החי"ת והכ"ף ובס' ג"פ ס"ק קל"א הסכים לכותבו כנז"ל וכן הוא בשמות שבמהריק"ש ובס' הלק"ט יע"ש. ועי' בס' ג"מ שנד"מ דפ"ד שוב נדפס ס' יא"ה ובקו' השמות באות החי"ת הביא משם מהרש"ל ז"ל בחי"ת וה"א לבסוף ושכן הוא בגטי מוהר"א אלפאנדארי ז"ל ובמוהר"ש ויטאל ז"ל ובאות הכ"ף הביא משם מוהר"א מוטל ז"ל בכ"ף ואל"ף לבסוף יע"ש וזה לכאורה תימא דכשנכתב בכ"ף היינו שהוא נגזר מל' ערבי וא"כ משפטו בה"א כנודע ועתה כבואי פה אזמיר יע"א ראיתי בקו' הסופר שמוהאב"ע ז"ל כתבו בגט בחי"ת וה"א לבסוף ועלתה על דעתי לחלק שכאשר אנו יודעים שעיקר שמו חלפון ונכתב בגט לעיקר השם אזי מן הראוי לכתוב דמתקרי חליפה כי

משם חלפון חוצב משא"כ כשעיקר השם הוא כליפה אז ראוי לכותבו בכ'ף וכדברי מוהרמב"ח ז"ל וחזרתי לאחורי חדא כי גם בשם חלפון מאן לימא לן דהוא בחי'ת אף שאם הוא מענין חליפין כך היא המידה מ"מ הרי מוהר"א מוטל ז"ל כ' כלפון כמ"ש שם הרב יא"ה ז"ל גם ההוא גט דמוהראב"ע ז"ל לא היה לו שם חלפון כי עיקר השם היה רפאל וכעת אני נבו"ך בזה (אמר המ"ל עי' לגאון עוזינו הרב חק"ל א"ה סי' ד"ן שעלה על דעתו לחלק כחילוקו של הרב ז"ל ושוב דחה אותו ג"כ כדחייתו של הרב ז"ל ממש עי"ש ומהתימא על הרב חיים ושלום ח"ב סימן ג"ן שהביא חילוקו של ה' מר זקנו ז"ל וכ' עליו שדבר ה' בפיהו אמת וה' מר זקנו ז"ל דוחה אותו בשתי ידיו. גם מזה סתיר' יוצאת למה שחשב פאר דורינו הרב החבי"ף ז"ל בתשובה הנז' להרב ז"ל שהוא מכלל הרבנים הסוברים שיש לכתוב חליפה בחי'ת כי לא כן הוא והוא נבוך בזה. ומה שהעד העיד הרב פאת ים בדף ס"ו ע"ג שכן נמצא כתוב במזכרת הגטין אשר ביד ח"ר יעקב יעב"ץ מזמן הרב ז"ל הא ודאי לא יספיק עדות זה על הרב ולומר עליו שהוא מהסוברים שיש לכתוב בחי'ת שי"ל כי כך סידר שיכתבו מטעם שלא לשנות המנהג וליה לא ס"ל. והא קמן שלא נמצא בקונטריסו זה בגטין שניתלו על ידו בעי"ת אזמיר יע"א שם זה כו"ע) ונכתב בלתי אל'ף בין כ'ף ללמ'ד כמשפט שמות הערביים שאין כותבין אל'ף אחר תנועת הפתח ואף שבשמות הראשונים שבמהריק"ש ז"ל נכתב באל'ף אחד הרואה בשמות השניים והשלשיים יראה שנכתב בלי אל'ף גם הרבנים הנז"ל כתבוהו בלא אלף (אמר המ"ל עי' להרב הוראה דב"ד יצ"ו באות הכ'ף בשם כליפה עי"ש). ובשם האשה כבר כתבתי לעיל סי' ה' טעמן של דברים ודלא כס' מהריב"ל ז"ל והיא האשה עצמה המתגרשת שם וע"כ לא נכתב שם אביה וכדכתיבנא לעיל. ולא נכתב ולאבהתיכי בוכל שום וכמ"ש הרב ג"פ סי' קכ"ו סקל"ח. עד כאן הגיעו הגטין שבעה"ק צפת"ו:

טז

בה' בשבת בעשרים יום לירח מרחשון בשנת הת"ק ואחת עשרה בכפר אאם קייואי הסמוך לקושטנדינה ואף שהשם הידוע הוא איסטאמבול עי' בס' מ"מ ד"ל ע"ג ועי' להר' כנה"ג בסדרו בשמות העיירות אות יו"ד מ"ש שאם כתב חסר אל'ף בין טי'ת לנו'ן אין חשש ושמשפטו באל'ף לבסוף האמנם שראה שכותבי' בה'א יע"ש ואנא דאמרי כי מן הדין כן המשפט לכותבו חסר אל'ף ובה'א לבסוף כאשר המנהג עד היום כיון שהוא שם יוני שהמלך קושטנדין שבנאה יוני היה כנודע ועי' בס' שמות בשם אלג' ובארונה ורבים כיוצא בו. דעל כיף ימא רבה כן המנהג לכותבו בה'א ואף שמצינו בדניאל לימא

רבא באלף כבר נשאל ע"ז מוהרי"ט ן' יעיש ז"ל בתשו' כ"י והאריך בטעם הדבר וכתב שמנהגן של ראשונים לכותבו בה'א תורה היא ואין לשנות ועי' להרב כנה"ג בסו"ס קכ"ט בהגב"י ולהג"פ סי' קכ"ח ססקנ"ו יע"ש (אמר המ"ל האף אמנם כי הרב כנה"ג בסי' קכ"ח בהגב"י אות פ"ו כתב שהמנהג בעיר קושטא לכתוב דעל כיף ימא מותבא עי' בס' בירך משה בקו' זכרון לראשונים בהגהות הרב ז"ל על הכנה"ג שהשיג דהמנהג לכתוב רבה וציין מ"ש הרב הכנסת עצמו בסד"ה דקפ"ז ובמה שעמד הרב ג"פ עמ"ש בפ' מסעי הים הגדול ות"א ימא רבה בה'א דלא ידע למה וגם ראה ראה שבפ' לך לך ובפ' דברים ת"א נהר הגדול נהרא רבא באלף ומאי שנא גבי ים הגדול דתרגם רבה בה' והניחו בצ"ע ואנא עבדא אמינא דגירסא משבשתא אזדמן ליה והא קמן אתי במחיצתי למעלה מחמשה דפוסים חדשים גם ישנים ובכולם מתורגם הים הגדול ימא רבא באלף לבסוף) מסר יצחק המכונה בכור כס' מרן ז"ל ודלא כמ"ש בס' דב"מ סימן ע"ב סעיף ז' גט כריתות לאשתו דמתקריא הנולא בת יחיאל המכונה מורינו נכתב דמתקריא כהסכמת הרב מטה יוסף ח"א אה"ע סי' א' יע"ש ועי' מה שהארכתי בזה לקמן סי'

יז

בב' בשבת באחד ועשרים יום לירח סיון בש' התקי"א עיין להרב פר"ח ז"ל סי' קכ"ו ס"ק י"ב שכ' שהנכון לכתוב גם במספר הימי' מנין המרוב' תחי' יע"ש ולא כן אזדא סוגיין דעלמא כ"א כדברי מרן ז"ל (אמר המ"ל עי' להרב ג"פ בס"ק כ"ד) מסר שבתי בן דניאל ג"ך לאשתו קונפראדא בת משה נכתב דניאל מלא יו"ד כהסכמת רוב הפוסקים הלא בספרתם (אמר המ"ל עי' בשמו' הגטין הבאים בסו"ס ג"פ שניתנו בב"ד רבה של הרב פני משה ז"ל שסידר שני גטין אחד מלא ואחד חסר ועי' יא"ה ז"ל ועי' להרב שמן המשחה בגט שי"ח שכתב דניאל מלא בגט אחד דוקא) ושם האשה בנו'ן כי כן נמצא בגטין שניתנו בב"ד של הרב פני משה ז"ל ובב"ד של הר' מ"מ ז"ל דתרוייהו הוו מארי דאתרא הדין ויען כי בכתובת האשה הלזו נמצא כתוב אסתר דמתקריא קונפראדא נשאל לאבי האשה ע"ז וההוא אמר כי בעת העריסה קרא שמה קונפראדא לבד ומאז ועד עתה לא ידעה כ"א בשם קונפראדא כי כן היה שם אמו אלא שבשעת הנשואין אמר לו החזן ששם קונפראדא אינו שם העצם וענה כסיל כאולתו ואמר אל החזן שיכתוב שמה אסתר כשם חמותו אבל מעולם לא נקראת בשם אסתר כלל וגם לבעל ולכל הדרים בשכונתה נשאול נשאל ושפה אחת לכלם שמעולם לא ידעוה בשם אסתר כ"א בשם קונפראדא ועכ"ז לצאת ידי ספק נכתב גט שני בנוסח אנת אנתתי דמתקרית קונפראדא לרמוז אל שם אסתר

הכתוב בכתובה וכהוראת המהרימ"ט ז"ל בשם אבגלי כנודע ועי' זרע אברהם אה"ע סי' י"ו משאת משה אה"ע סי' י"ח (אמר המ"ל נר' מדברי הרב ז"ל שסידר שני גטין אחד אנת אנתתי קונפראדא בת משה ושני אנת אנתתי דמתקרי' קונפראדא בת משה לרמוז אל שם אסתר הכתוב בכתובה ואנא עבדא אמינא כי עינינו הרואות בספרי הראשונים ואת האחרונים כי תקון שני גטין הוא לכתוב השם שיהיה בו הספק ג"כ והיכא דיהיה השעה דחוקה או במקומות הנוהגים שלא ליתן שני גטין אזי הוא דמסתפקין בתקון דמתקרי דוקא):

יח

בב' בשבת בשנים עשר יום לירח שבט בש' התקי"ג מסר רבה דמתקרי רבן בן לאשתו ג'וייא בת משה המגר' הלזה היה עיקר שמו בעת המילה רבה וכך היה עולה לס"ת אלא שקול ההמון הורגלו לקרותו רבן ולכן נכתב שם רבה לעיקר ושם רבן לטפל ונכתב רבה בה'א לבסוף כהסכמת כל האחרונים ז"ל ובעבור היות השעה דחוקה לכתוב גט שני לסיבת הרפ"ה של ג'וייא נמסר בשתי מסירות וכהוראת הרב מוהר"א ן' חסון ז"ל מעדותו של הרב מהרע"י ז"ל הוב"ד בכנה"ג סי' קכ"ט בהגב"י אות מ"ב ועי' לו בסי' קמ"ה בהגה"ט אות י"ב שבעת ההיא לא נגלו אליו דברי הר' מהרע"י ז"ל ועי' בתשו' מהר"ש גאון ז"ל סי' מ"ז ועי' בס' משאת משה ח"ב סימן י"ג שקרא ערער בהוראה זו ועי' בס' הלק"ט דנ"ג ועי' להג"פ ז"ל דמ"ג ע"ג:

יט

בא' בשבת בשלשה ימים לירח אלול בשנת התקי"ג פה כפר אורטה קייואי הסמו' לקושטנדינ' וכו' מסר אברהם ן' משה ג"ך לאשתו שאזבונה המכונית בכורה בת יוסף. הנה במשפט כתי' שם זה נמצא מחלוקת בין האחרונים ז"ל שהרב ס' שמות אייתי משם מהר"י קאלדירון שלפני מוהר"ר שרביט הזהב ז"ל נכתב שאזבונא וכן העתיק בס' הלק"ט וכן נמצא בשמות שניתנו לפני הר' מכתב מאליהו ז"ל בסי' קי"ב ואף שנדפס שם בה'א לבסוף דע כי טעות המדפיס הוא שבקונט' מכת"י הסופר הזקן חר"י גנדור נ"ע ששימש לפני הרב הנז' נמצא כתוב גט זה עצמו באלף לבסוף ועוד נמצא שם שבשנת התע"ה נכתב גט אחד בשם שאזבונא. וכמשפט הזה נמצא שם בקונ' הנז"ל מכ"י הסופר הנז' שבש' התצ"ה ניתן גט לפני הרב מחנה אפרים ז"ל ונכתב שאזבונא כנז"ל ועי' להג"פ בד' ק"ך ע"ב בתוך דבריו ומ"ש שם בה'א לבסוף ט"ס הוא כמבואר, האמנם הכנה"ג

בסימן קכ"ט בהגב"י אות כ"א כ' משם הרב מוהר"ש יפה ז"ל ומוהר"א מוטל והר' אחיו ז"ל לכתוב ששבונא וכ"כ בסד"ה שלו בד' קפ"ח סי' צ' יע"ש וכ"כ בסד"ה למהר"ש יפה הנדפס בסו"ס ג"פ דקל"ז ע"ד בסי' רמ"ג והובא ג"כ בס' בני דוד ד' ל"ו יע"ש. ומצאתי כתוב לה"ה כמוהר"ר יצחק אלפאנדארי ז"ל וז"ל על שם האש' שאזבונא הנה כתבו משם מהר"י בנבנשת ואחיו מוהרר"ח ז"ל ואני מצאתי גם כן במכתבי מוהר"ש יפה ז"ל לכותבו בשני שינין בלתי אלף ביניהם והרר"א מוטל הטיל אלף ביניהם למען לא יקראו השין בצירי ויהיה שינוי בשם ומריהטא דלישני' משמע לעיכובא באלף אפי' בדיעבד מדמסיק בלישניה בתר הכי ואם יכתבו בדיעבד בה'א לבסוף אין עכוב גם במקום השינין אם כתבו סמ"ך אין עכוב משמע דלענין האלף אפילו בדיעבד קאמר ואלו הם דברי הרש"ך ז"ל בח"א על שם ברונא דבמקו' דאיכא למיטעי צריך לכתוב אלף במקום פתח וכך מטין דברי מהרימ"ט ז"ל שהביא מהר"ר שמחה ז"ל דף ע"ה בסוף דבריו שכתב ואולי כי האשכנזים וכו' ואם ישנו מנהג האשכנזים יהיה ג"כ שינוי במבטא וכו' יע"ש כל כי הני מילי מסכימים דצריך לכתוב אלף במקום פתח כמו שחשש הרר"א מוטל שלא יקרא בצירי ודוקא אם המגרש והמתגרשת ספרדים עכ"ל ועי' בתשו' מהרימ"ט ז"ל ח"מ סי' ג' שבשטר אחד כתב ששבונא יע"ש ואין משם ראיה וכמ"ש הרב ס' שמות בשם צפרה לענין תשו' הר"ם מינץ יע"ש:

ולענין מעשה ראינו לכתוב שאזבונא יען וביען נעשה כן מעשה בפני הרבנים הנז' אמנם הכנה"ג וסיעתו לא מצינו שעשה מעשה כדבריהם ומה גם כמוהר"א אלפאנדארי ומהרר"א נבון ז"ל הקרובי' אלינו וידעו וראו את כל הנז"ל עבדי בה עובד' הכי ותרוייהו הוו מארי דאתרא הדין. גם מראשית אמרי הרב מוהר"ר יצחק הנז' נר' שדעתו לכתוב בזי"ן שכ"כ בתחי' דבריו על שם האשה שאזבונא וכו' ועוד דהנהו רבוואתא הסוברים לכתוב בשי"ן לא השוו מדותיהם והא איכא בינייהו לענין האלף שלדעת מוהר"א מוטל האלף מעכבת והרב כנה"ג ז"ל כתב בפי' בלא אלף יע"ש ומאחר עלות כן טפי עדיף לתפוס כדברי מהר"ר שרביט וסיעתו ז"ל ועוד אחרת היתה בזה כי בכתובת האשה הלזו היה כתוב שאזבונא בזי"ן וכבר נודע מה שכתבו האחרונים ז"ל ומטו בה משם מוהריב"ל ז"ל דמספר כתובתה נלמוד כנודע ותו דלענין דינא אין קפידא בין זי"ן לסמך ושי"ן שמאלית וכמ"ש הרב ס' שמות ז"ל בשם איזמיראלאדא משם מהרימ"ט ז"ל ועי' לו בשם זאפירה ועי' להרב עז"ן בשם זאפירה שהסכים דאזלינן בתר מבטא הלשון יע"ש. ובענין מבטא שם זה המורגל בפי הכל הוא בזי"ן כאשר נתברר על פי החקירה. אמור מעתה מאילין טעמי נכתב כנז"ל. ובענין הכינוי בכורה אף שפה העיר נהגו כת הקודמים כשנשתקע

השם העיקרי לכתוב גט שני בנוסח אנת דמתקרי' בכורה היינו דוקא בנשתקע שם העיקרי לגמרי אמנם בנדון זה ידענו דהוו קרו לה הכי והכי ובכה"ג ודאי יספיק בכתיבת פ' המכונית בכורה וכן נמצא בקונט' אשר ביד הסופר שנעשה מעשה מטעם זה בגט אחד בלבד ועי' בשמות שבסו"ס מ"מ סי' כ"ה וכ"ט ול"ד וקכ"ב

שוב אחר ימים מצאתי פתקא אחת להרב המו' מהר"ח אלפאנדארי ז"ל בענין שם שאזבונא וראיתי להעתיקה וז"ל מהר"ר שרביט ז"ל כתב שאזבונא וטעמו מדמצא בכתובה כן וסמך לו מדכ' הריב"ל בח"ג סי' ז' דבאלף איכא דקפדי ואיכא דלא קפדי ויש לסמוך בכתובות ואגרות ושטרות והנה בכתובת אשה זו כתוב ששבונא בלא אלף אך דא עקא שמהר"ר שרביט כתב שאזבונא בזי"ן ואלו מהר"ר יאושע ומהר"א מוטל כתבו בשי"ן. לזה אומר דאין קפידא אם שיהיה בזי"ן או בשין דהנה בשם איזמיראלאדא כתב מוהריק"א סוף סי' י"ד דצריך בשי"ן ומהרימ"ט הביאו מהר"ר שמחה ז"ל כ' שהוא בזי"ן. ומהר"ש הנז' נתן טעם דזה תלוי במבטא הלשון וכו' ובין זי"ן לסמך ליכא קפידא כמו יעלוז יעלוס דהכל אחד וכמ"ש הרי"ט בשארית יאודה דף פ"ב דהתלמוד אינו מקפיד בין זי"ן לסמך כמו נזקרין נסקרין והנה ידוע הוא דבין סמך לשי"ן ליכא קפידא וא"כ יש לכתוב ששבונא כמ"ש בכתובה ועתה אלכה לי למאי דכתב הר"א מוטל דצריך לכתוב אלף בין שין לשין כדי שלא יראה כששבונא בצירי לזאת אומר דאיברא דבפארג'ון לפרג'ון נתנו שני גטין בפני מהראנ"ח והרי"ט והרח"א והטעם משום דמשתנה שמו דאי הוי בלא אלף נקרא פרגון והטעם משום דלא נמצא לא בכתובה ולא באגרות פרגון דאם היה נמצא הרי כתב הריב"ל דאע"ג דמשתנה השם דבמקום פאלומה אומרים פלומה וכמ"ש הוא עצמו לעיל אעפ"כ כתב דהולכין אחר האיגרות דלמאי ניחוש לה אי משום שש ובכתובתה נמי יקראו כן. עוד אני אומר כיון שאם מניחים האלף בין שי"ן לשין אין לפסול הגט על זה וכמ"ש הרח"ש בתשובה סי' כ"ו בשם חאנוכה יע"ש עכ"ל הרב הנז', הנך רואה שפתי צדיק הם המדברים ככל אשר כתבנו דליכא קפידא והוא ז"ל בנ"ד עשה מעשה מטעם הכתוב' גם אנחנו סלקא לן שמעתין מטעם הכתוב בכתובה וכמש"ל וה' יצילנו משגיאות:

ובהיותי באזמיר יע"א מצאתי בשמות הגטין למהר"י ן' נעים ז"ל העיד בגט שבא מברושה בימי הרב מהרש"ל והיה המסדר מוהר"י אלפאנדארי ז"ל וכתב שאזבונא ושלחו מתם כי כן מנהגם ומנהג קושטא. ועי' בשמות למהרש"ל הנז' מכ"י סי' י"ד יע"ש והאריך בזה וסיים שמנהג אזמיר לכתו' ששבונא ושוב נדפס ס' יד אהרן ועי"ש שהאריך בזה (אמר המ"ל ועי' להר' פאר דורינו כמוהרח"ף ז"ל בספרו חיים ושלום ח"ב דף קכ"ג ע"ד שעמד

מתמיה במה שהר' יא"ה ז"ל מייתי ממורינו ה' הגדול מוהר"ש הלוי ז"ל שכותב בשני שינין ובאלף לבסוף ואילו במזכרת הגטין בס' לב שלמה אות י"ג כת' בשין ואלף וזי"ן וה"א לבסוף וזה היה בגט שניתן על ידו והניחו בצ"ע עי"ש בדבריו. ואנא עבדא אמינא דגברא רבא חזינא ותיובתא לא קחזינא והוא שהרב נתן טעם לדבריו להיות' שהיא עצמה המתגרשת בסי' י"א ועי' בית אהרן ז"ל):

כ

בב' בשבת בשנים ועשרים יום לירח מרחשון בשנת התקי"ד מסר יצחק בן שבתי המכונה מירקאדו ג"ך לארוסתו צפרה בת יהודה נכתב צפרה חסר יו"ד וי"ו כי כן הסכים הר' ס' שמות ז"ל אחר שהאריך בדבר העלה דלכתחי' צריך לכותבו חסר וכן העתיק בס' הלק"ט ומהריק"ש ז"ל ובס' בית שמואל ודלא כמ"ש הרב כנה"ג בסי' קכ"ט אות ל"ט שאין דבריו מוכרחים דהתם לאו להכי נחית וכמ"ש הר' ס' שמות לענין תשו' מהר"ם מינץ ז"ל וכן ראינו בגטין שניתנו לפני הר' המופלא כמוהר"י רוזאניס ז"ל שנכתב צפרה חסר וכן נכתב לפני מהר"ר אליעזר ן' שאנני"ז ז"ל. ועי' בס' נחלת שבעה דף קמ"ה ובס' דבר משה חלק א' סי' ע"א ס"ד (אמר המ"ל עיין יד אהרן ועי' מה שהאריך הר' טיב גטין והעלה להלכה דבמקום שיש נשים שנקראות בשם צפרה הצד"י בחיריק והפ"ה שוא נחה שצריך לכתו' שם צפרה שהוא הצד"י בחיריק והפ"ה חולם מלא בוי"ו כדי להבחין בין זה לזה עי"ש) ובענין המכונה מירקאדו כך נהגו לכתוב פה העירה וכמ"ש בס' הנז' סי' ע"ב סל"ב ואף שנהגו פה העירה לכתו' בכה"ג בכינוי בכורה גט שני בנוסח דמתקרי וכהורא' ז"ל לרמוז אל שם המשוקע היינו בכינוי הבעל בכור או האשה בכורה אמנם בשמות האבות לא חששו לזה ועי' בגטין שניתנו לפני הרב מ"מ ז"ל וכמה גטין הדומים לזה. האשה הלזו נתגרשה מבעלה זה מחמת שהיתה מסובלת מן קדמת דנא לאחי אמו של זה ומת וקבלה סבלונו' מבעל זה ואסרנוה לו מן הדין ככתוב אצלי ובעבור כן מסר לה גט ונתגרשה ממנו:

כא

בב' בשבת באחד ועשרים יום לירח כסלו בש' התקי"ד מסר המומר דניאל בן חזקיה ג"ך לאשתו שקלוונה בת יעקב ועוד מסר לה גט שני בשם אישקלאבונה וטעם כתיבת שני גטין הללו הוא כי הנה ה' עז"ן בד' כ"ו הבי' שם זה באופן זה וחש' שהוא שם לעז נגזר משפחה ולכן הסכים לכתו' אישקלאבונא עפ"י תשו' מהרשד"ם ז"ל ועי' שם אמנם

הר' המובהק כמוה"ר יצחק בכר דוד ז"ל הוא היה אומר שאין עיקר שם זה כמו שחשב הר' הנז' ז"ל ולא נגע ולא פגע לענין שפחות אלא עיקרו שם יוני הוא והובא בס' שמות שקלוונה וכן הובא בס' הלק"ט והאלף שבראש התיבה במבטא שקורין אישקלוונה היא נוספת ואין לכותבה וכמ"ש ה"ה מוהרימ"ט ז"ל בתשו' אה"ע סי' י"א והוב"ד בס' שמות בשם סטרונילה ושטמטה ושראפולה ודומיהן יע"ש וגם זה כאחד מהם שיש אלף בראש תיבה נוספת במבטא ואינה נכתבת. וגם אין לכתוב אלף אחר הלמ"ד להורו' על הפת'ח מאחר שהוא שם יוני ומהאי טעמא נכתב בה'א לבסוף ונראו דברי הרב הנז"ל בעין כל המעיינים וע"כ נכתב גט הראשון בשם שקלוונה כי הוא העיקר ולחוש לדברי הר' עזרת נשים ז"ל נכת' גט שני בשם אישקלאבונא (אמר המ"ל עי' יא"ה ז"ל ומהתימא על הר' ז"ל שלא פירש בדבריו אם נכתב בנקודה כמו בשם בארונה מאחר כי קושטא הוא מקום שנהגו לתת שני גטין אחד בלתי נקודה ואחד בנקודה וכשהשעה דחוקה נמסר בשתי מסירות כהוראת ה' מהר"א ן' חסון ז"ל מעדותו של הרב מהרע"י ז"ל ובמקום שאמרו להאריך קיצר בדבריו) ונכתב בשניהם דניאל מלא יו"ד כהסכמת רוב הפוסקים וכמש"ל סי' י"ז ובענין שם אבי המגרש נודע בבירור כי כך הי' שמו חזקיה ולא חזקיהו ועי' בס' עזרת נשים בשם חזקיה:

כב

בד" בשבת בתשעה ימים לירח אייר בש' הנז' מסר המומר שמואל המכונה ג'יליבון ג"ך לאשתו דמתקרית שמחולה בת וגט שני בשם דמיתקרית סימולא. הנה בנדון זה כך היה המעשה כי שם העריסה לאשה זו היה ג' אמנם מעולם לא נקרא' בשם זה כלל כ"א בשם סימולא וכך היה כתוב בכתובה ויש מקום להסתפק בכמה ספיקי ועל כל הדברים בטעמן ושרשן הארכתי בפסק מיוחד הלא הוא כמוס עמדי ואכתוב פה ראשי דברים בקצרה. הלא מראש על שם העריסה שהוא ג'ימא באנו למחלוקת ראשו' ואחרונים בנשתקע שם העריסה והסכמת רובא דרבוותא דאין לכותבו בגט כלל ואף שלא נשתקע כ"א מקריאה ולא מידיעה העלה הרב מ"מ ז"ל בשער ד' סי' י"ג דאין לכותבו בגט עם השם הקבוע. ולענין אי סגי בגט אחד או בשני גטין הסכים הרב הנז' דמדינא כיון דבשעת הגרושין אינו מוחזק אלא בשם אחד בלבד והאחר נשתקע בגט אחד דשם המוחזק לבד סגי וכנראה מדברי הר' פני משה ז"ל יע"ש ועיין בס' גו"ר א"ה כלל א' סי' י"ו בשם תמר יע"ש והרב ג"פ ז"ל בדף קי"ג אחר שהאריך בענינים אלו סוף דבר העלה לענין מעשה באחד משני פנים עין עליו. והוראה זו פשטה פה קושטא בבתי דינים של יודעי' ושל

סופרי' ואף למאי דשדו בה נרגא ה' ג"פ בדקכ"א וה' זרע אברהם א"ה סי' י"ו יע"ש אינה משלנו בנ"ד דהכא כבר ידעינן בודאי דאית לה שם אחר אלא שנשתקע. ועי' בס' מטה יוסף חא"ה סי' א' בשם הנולא ובס' משאת משה בחא"ה סי' י"ח ובחי"ב חא"ה סי' י"א והנמשך. ועי' בס' יא"ה דקי"ח מ"ש שם בארוכה וא"כ נמצא דבנ"ד זו היא דרך ישרה לכתוב אנת אנתתי דמתקרית פ' לרמוז אל שם ג'ימא שנשתקע:

ולענין כתיבת שם זה נסתפקנו אם הוא נגזר משמחולה אלא שבפי ההמון להקל על הלשון הפילו החית וקורין שימולה דאם הדבר כן הא ודאי צריך לכתוב השם העיקרי ולא הקיצור וכמ"ש הרב מ"מ בדף נ"ה ועי' להג"פ בסי' קכ"ט ס"ק ס"ח וס"ט יע"ש ואם ראה תראה להר' הנז' בדק"ה שכ' שנסתפקו גדולי הדור אם שם ג'ימא הוא נגזר משמחה יע"ש וא"כ הו"ל כי שם העריסה היה שמחה והשתא קרו לה שמחולה דבכה"ג שלש סברות בדבר וכמו שכ' הרב הנז' בד' קכ"א ע"ד יע"ש. הנה אחד הרואה שם בשני המקומות הללו עיניו יחזה דלא חשו רבנן להא מלתא כלל וכתבו בגט ג' ימא לבד ואפי' לכתוב דמתקרית לא היה נכון בעיניהם משום דס"ל דלא היה שם שם שמחה כלל ומילי דספרא נינהו. ואף שמאמר דמידי ספיקא לא נפקא הו"ל כמי שאין ידוע אם בעת העריסה נקראת שרה או חנה שהסכים הרב שמות בשם חנולה לכתוב אנת אנתתי דמתקרית חנלין יע"ש ועיין להג"פ בס"ק קל"ב. וכ"ש הכא דבלא"ה אנו צריכין לאופן זה לרמוז אל עיקר שם ג'מא שנשתקע שהוא שם העריסה כמדובר ובזה יודה הרב הנז"ל ודוק. באופן דלפי זה צריך לכתוב אנת אנתתי דמתקרית שמחולה אמנם אכתי אית לספוקי שמא אין שם זה נגזר משמחולה אלא שם בפני עצמו או נגזר משם אחר הוא ואחר החיפוש נמצא בנמוקי הרב המובהק כמוה"ר יצחק בכר דוד ז"ל שכתב שאפשר ששם זה נגזר משם סימא שהוא שם אחר הרגיל פה העירה והוא נגזר מלשון מציאה וכסף כמתבאר בערוך בע' סם ועיין בס' בארות המים סי' ל'ו. וכיון שכן שנגזר משם סימא צריך לכתוב סימולא בסמך ויוד ואלף לבסוף אלו דבריו בקיצור וע' בזכרונותי סי' י"א ומ"מ לא סמכנו על זה לפוטרה בגט אחד בלבד בנוסח אנת אנתתי דמתקרית סימולא ואף שהיה כתוב כן בכתובתה משום שעינינו הרואות ששם זה דנ"ד הוא הוה ורגיל פה העירה בנשים הרבה מאד. ולא נמצא כזה בשמות הגיטין שבס"ס ג"פ ובס"ס מ"מ וגם במזכרת הגיטין אשר ביד הסופר מזה חמשים שנה. ואולם נמצאו הרבה בשם שמחולה כי זה מורה באצבע שזהו עיקר השם אשר ממנו חוצב. גם כתוב בכתובה בשין בלא חית. כי ע"כ עלתה הסכמה ליתן גט ראשון בנוסח אנת אנתתי דמתקרית שמחולה וגט שני בנוסח סימולא. ויותר ממה שכתבתי כאן כתוב אצלי בארוכה והסכים על ידי הרב המובהק ריש מתא

כמהרר"א מיוחס הי"ו (אמר המ"ל הסכמה הלזו הנה נדפס' בסוף קונט' לגיטין אשר בס' בני אברהם עי"ש. וע' שמן המשחה בגט רע"ד ובגט רפ"ח שסידר שני גיטין אחד בשם שמהולה ואחד בשם סימולה ובגט של"ה שסידר כנז' לבד זה ששם סימולא הובא באלף לבסוף וע' עבודת משא שהביא שם שמולה בלא הא אחר המם ועיין בית אהרן): **ובכינוי** המגרש ג'יליבון יען היותו מומר ושעת הדחק נמסר כל גט מהם שני פעמים ראשונה בעידי מסירה בלי נקודה ושניה בע"ח ובנקודה וכהוראת מהר"א ן' חסון מתורתו של הרב מוהרע"י ז"ל הוב"ד בכנה"ג סי' קכ"ט בהגב"י אות מ"ב. ואף למאי דשדו בה נרגא בס' הלק"ט דף נ"ג ובס' משאת משה וכמש"ל סי' ח"י מ"מ חזינן לכולהו רבנן קמאי דעבדי בה עובדא כמה זימני אין מספר. וכמשפט כתיבת הכינוי הזה נמצא כזה בגיטין שניתנו לפני הרב מ"מ ז"ל בסי' קכ"ז ואף שנדפס שם חסר יוד בין גימל ללמד ט"ס הוא שהרי משם גיליבי נגזר. וכן נמצא כתוב בקונט' זה מכ"י שממנו נדפסו שמות אלו ביוד כדבר האמור:

כג

בג' בשבת בתשעה ועשרים יום לירח תמוז ש' התקט"ו מסר מנחם המכונה ג'יליבון ן' דוד ג"ך לאשתו זאפירה בת מנחם המכונה קונורטי. ונכתב גט שני לסיבת הרפ"ה שעל גימל ג'יליבון ועל פ"ה שעל זאפ'ירה כנודע ואף שהרב כנה"ג ז"ל בסי' קכ"ט בהגב"י אות מ' כתב משם מהר"א מוטל ז"ל שלא אמרו כן אלא בגימל אבל לא בבית ופה וגם דוקא בשמות העצם לא בכינויים יע"ש וכ"כ בכתב ידו אשר כתב לה"ה מוהרא"ש אלגאזי ז"ל הלא הוא כמוס עמדי מ"מ סוגיין דעלמא דלא כוותייהו זולת באות שין דנהיגי השתא בכפר פירי פאשה אשר פה קושט'א שלא לשים נקודה על השין אבל באות הפה נהגו לשים ובקונט' הסופר חר"י גנדור נ"ע ראיתי בגיטין שנמסרו לפני הרב מהר"א ן' שנג'י ז"ל ששם נקודה בכינוי ש'עבן ובשם ש'אהין. איברא שעוד אחרת ראיתי שכתבו גט בכפר בישיק טאשי וכתוב שם שלא כתבו רפה על השין ואולי משום דבלא"ה הוצרכו לשני גיטין כאשר תראה בזכרונותי סי' י' ומ"מ אין זה מספיק ועי' בית דוד סי' פ"ו וכן נמצא בקו' הגיטין שביד הסופר מאביו החר"י גנדור נ"ע ששימש בב"ד של הרבנים הקודמי' חלקם בחיים. ובארבעה גיטין שבא לפניהם שם זה בכולם כתבו גט שני לסיבת הרפה. ואם ראה תראה בקו' השמות שבס"ס מ"מ שבסי' ל' וק"מ בא שם זה בגט א' אפשר שהיה שעת הדחק ונמסר בב' מסירות כנודע ובלא"ה בנ"ד הוצרכנו לזה מפני הגימל של ג'יליבון ועי' בס' בתי כהונה ח"ב דף פ"ג ע"ג. ובעיקר כתיבת שם זאפ' ירה

אף שהרב מוהרימ"ט ז"ל הוב"ד בס' שמות בשם הנז' חילק בין בני רומאניא ובין בני ספרד דבני רומאניא יכתבו בזיין ובני ספרד יכתבו בסמך וכן הסכים הרב בשם זה וכתב דמבטא א"י ומצרים הוא בסמך עפ"י מה שראה בקו' מהריק"ש ז"ל ועי' בקו' השמות שבס' הלק"ט. מ"מ באתרא הדין מלבד שהמבטא המורגלת בפה כל חי הוא זאפ' ירה בזיין ואפשר שנשארה זו בפיהם מזמן הרומאניוטיס שהיה איתן מושבם בעיר הזאת. עוד בה דחזינן לרבנן קשישי כולם כתבו שם זה בזיין הן בשני פעמים אשר באו בס' מ"מ ז"ל כנז"ל. והן בארבעה פעמים אחרים אשר הובאו בקו' כ"י כמדובר. וכיון שכן נהגו ודאי שאין לשנות. והוא הטעם למה שנכתב אלף בין זיין לפא כי כן כתבו בגיטין הנז' ואין לשנות את אשר כבר עשוהו. וכמו שהסכים בזה הרב ע"ן ז"ל שם:

ובענין כתיבת הה'א בסוף השם כן הסכים מוהרימ"ט ז"ל שם דכשנכתב בזיין צריך לכותבו בהא כמשפט שמות היונים כנודע. וכן נכתב בכל הגיטין הנז' וברור הוא. והוזקקתי לכתוב בזה ממה שראיתי להרב כנה"ג ז"ל בסדר הגט בחלק גופו של גט אות ל"ח שהביא שם זה באלף ובסיום דבריו כתב וכותב אותו באלף לבסוף יע"ש והוא פלאי דבהדיא הסכים הרב רבו ז"ל בהיפך. ואם נאמר דלא שלטא בהו עינא מדלא הזכירו בסי' קכ"ט בהגב"י אות י"ד מ"מ יש לתמוה שהרי מבואר יוצא מדברי המסיים בתשו' שבס' תומת ישרים סי' ק"ה ומדברי הרב שארית יאודה דע"ב שהביאם הוא ז"ל שם ששם זה הוא מלשון יוני כמבואר. וכבר נודע דבשמות היונים כותבין הא בסוף השם ועיין בדברי הג"פ ז"ל דקכ"ב ובס' ע"ן בשם אפנדרה יע"ש. הן אמת שכעת לא מצאתי מוזכר בדברי הכנה"ג ז"ל הך כללא דלשון יוני ועמ"ש לעיל סי' ט"ז בענין כתיבת קושטנדינה. ולבי אומר לי דהאלף שבשם זאפ'ירה ירה טעות הדפוס היא ומ"ש וכותב אותו באלף לבסוף על שם סאפ'ירא בסמך קאי וכמו שצדד ה' ס' שמות שם. אלא שאין נר' כן מדבריו שבסי' קכ'ט ע"ש

ומן האמור בזה אתה תחזה שדברי הרב בית שמואל ז"ל בקו' השמו' בשם זה הם מגומגמים שהעתיק זאפירא באלף ובשם סאפירה בסמך הסכים לכותבו בהא הפך הסכמת הרב ס' שמות ומבואר בדבריו דדוקא בסאפירה בסמך נכתב בהא מפני שהוא לשון הקדש אבל לא בזאפירה בזיין וכל בתר איפכא קאזיל כמדובר. (אמר המ"ל במה שעמד על הרב הכנה"ג כן כתוב ג"כ בהגהותיו המובאים בסו"ס בירך משה ועיין להרב חיים ושלום ח"ב דף קכ"ה ע"א ע"ש שדבריו באו מגומגמים וע' בספרו גנזי חיים גט נ"ח וע' בית אהרן ובמה שעמד על הרב בית שמואל ז"ל בתר דלחיכנא עפרות רגליו אמינא כי כוונתו היא דבשם זאפ'ירה הוא כאשר כתבו הס' שמות בהא לבסוף ואם כתוב

באלף הוא טעות הדפוס וסאפירה גם כן נ"ל לכתו' בהא כאשר כתב בתחי' דבריו הס' שמות ולא בא לומר דדוק' סאפירה בהא לבסוף וזאפירה באלף כאשר חשב הרב ז"ל כ"א כוונתו דגם שם סאפירה הוא בהא ולא מבעיא שם זאפירה דפשוט שהוא בהא וע' טיב גיטין:

ועל מה ששם המגרש בשם אבי המתגרשת לא חששנו למ'ש הרב דבר משה בדקפ"ו ס"ג יע"ש חדא דאעיקרא אין הנדון דומ' לראיה ויפה השיג עליו בס' פה"א ה' גירושין דף ס"ז ע"ד ועוד דהכא אית לן כינוי קונורטי המחלק ביניהם כמובן:

ודע שבענין כינוי קונורטי נסתפקתי קצת אם יש לכתוב דמתקרי מאחר שעיקר השם הוא מנחם וקונורטי יוצא מלשון מנחם שהוא מענין תנחומין כנודע והוי כמו יאודה ליאון שכתב מרן בסי' קכ"ט סי"ו יע"ש. ועלתה ההסכמה לכתוב המכונה יען כינוי זה דקונורטי מצינו שמכנים אותו בכל שם ואפי' למי ששמו אברהם או יצחק ודומיהן ואם כן נמצא דהוי כינוי בפני עצמו ואינו יוצא משם מנחם ולא דמי ליאודה ליאון דאין קוראין ליאון אלא למי שנקרא יהודה כנודע. ואם כן כיון דברובא דכינוי זה יש לכתוב המכונה אין ראוי לחלק כשבא כינוי זה בשם מנחם ולכתוב דמתקרי וברור. ועי' להג"פ ז"ל שם ס"ק ס"ד וע"ז וע"ח יע"ש וע' בס' פרח מטה אהרן ח"ב סי' כ"ט ובס' בתי כהונה ח"ב דע"ז. שוב ראיתי בס' הלק"ט דנ"ה ריש ע"ג בשם מנחם הכהן מ"ש שם וצ"ע ועיין בשמות הגיטין המודפסי' בסו"ס ג"פ ושם כתוב יאודה המכו' ליאון ונראה שתפס ס' הרב המפ"ה דאף אם יוצא משם העברי כיון שהוא לעז כותבין המכונה ועי"ש סי' ב' וכ"ב שכתב דמתקרי אשלאן וכדעת מרן ז"ל ובסי' מ"ח כתב ב' גיטין בא' המכונ' באיראם ובא' דמתקרי וצ"ע. ועי' בשמות שבס"ס מ"מ בסי' פ"ו שכתב נחמיה המכונה קונורטי יע"ש ואף שכינוי קונורטי יוצא קצת משם נחמיה כמובן ועי"ש בסי' ק"ד שלכאורה צ"ע ואולי משגה הוא. או אפשר שכיון שגט זה לא נכתב פה העירה כ"א בבילו'גראדו גראדו כי כן ראיתי בקו' כת"י שממנו הועתקו שמות הללו מי יודע אם הכשירוהו מפני הדחק והראיה ההי"א שבשם לונה. ועיין עוד שם בסי' כ"ו שכתבו יוחנן המכו' קונורטי יע"ש. וה' יצילנו משגיאות ויראנו מתורתו נפלאות כי"ר. שוב נדפס ס' דברי אמת וראיתי לו בקונטריסיו דף קי"ז סי' נ"ז בתוך דבריו שהסכים במנחם או נחמה לכתוב המכונה קונורטי מדברי מהר"ם די בוטון ז"ל יע"ש:

כד

בה' בשבת בשלשה עשר יום לירח שבט בשנת התקי"ו מסר עבדיה בן יוסף ג"ך לאשתו פאלומבא בת יוסף. ומשפט כתיבת שמות הללו אף שיש בהם קצת ספיקות כאשר יראה הרואה בספר שמות הגיטין. מ"מ סוגיין דעלמא הכי אזלא כאשר יראה הרואה בגיטין שניתנו לפני הרב פ"מ ז"ל שבסו' ס' גט פשוט, ובשמות שבס"ס מ"מ יע"ש וכן נמצאו הרבה מהם בקונט' כ"י שביד הסופר כמשפט הזה וע' לעיל סי' ה' וסי' ט"ו בשם האשה ובסי' וי"ו בשם האיש הלזה. שוב נדפס ס' יא"ה וראיתי שם מ"ש בשם עבדיה שכן הסכים מהר"י ן' נעים לכותבו חסר וכן ראיתי בקונ' הסופר מרבני אזמיר ז"ל שמרן מהרח"א ב"ד זלה"ה כתבו חסר עי"ש סי' ז"ן:

כה

בא' בשבת בשלשה ועשרים לירח שבט בש' התקי"ו מסר יצחק בן מאיר שלשה גיטי כריתות ליד אשתו רוזולא בת ישראל המכונה ג'יליבי. הראשון בשם יצחק בן מאיר כנז"ל והשני בשם יצחק דמתקרי נאנאי בן מאיר והשלישי בשם נאנאי דמתקרי יצחק בן מאיר. וטעמן של דברים כי האיש הלזה בשעת המילה נק' שמו יצחק ושוב בגדלותו קרו ליה רובא נאנאי. והן אמת כי היה מקום לתלות קריאת שם זה לגנאי יען הלא זה האיש קצר הקומה ובין כתפיו שכן חטוטרת שבלשון לע'ז איש אשר כזה נקרא נא'נו או נאני קו כנודע. וא"כ מן הראוי היה שלא לכותבו בגט כלל וכמ"ש מור"ם בסי' קכ"ט סי"ו וע' תשובת מהר"ם מלובלין ז"ל סי' ק"ב יע"ש האמנם לא יצאנו מידי ספק ממה שראיתי שנמצא בגמ' שם זה ויהי אנשים אשר היו נקראים נאנאי כאשר יראה הרואה בפ' האשה שלום דף קט"ו ע"ב וקאמר התם תלמודא דבמחוזא הוו שכיחי טובא בשם זה. וכן נמצא אמורא שנקרא כן בפ' אלמנה לכ"ג דס"ו ע"ב וכיון שכן איכא למימר דאפשר אסיקו לי' להאי שמא כשם הגדולים וצריך לכותבו בגט ואמטול הכי נכתב גט א' בשם יצחק לבד כיון דקרוב הדבר דהוי שם גנאי. ומפני מה שנמצא בתלמוד כדאמרן הוזקקנו לכתוב גט אחר בהזכרת שם נאנאי לחוש דלמא שם בפני עצמו הוא ומטעם זה נכתב דמתקרי ולא המכונה כמובן. ושוב חל הספק כדת מה לעשות דמי משניהם קודם לכותבו בגט מי נימא דנאנאי קודם מאחר דכמעט כ"ע קרו ליה נאנאי ואחד מעיר ביצחק יקרא. ומה גם דהאיש הלזה אינו יודע לחתום כלל ואינו רגיל בעלית ס"ת כי אם יום לשנה ביום ש"ת מבלי הזכרת השם כנודע באופן שאין יודע כי ביצחק יקרא ואם כן יהיה שם נאנאי להקדימו לשם יצחק או דלמא כיון שהוא שם לשון הקדש והכי קרו ליה בעת

המילה הוא העיקר בקדימה לשם תרגום דהוא בשם לע"ז כנודע. וכבר כל איש חכם לב מידע ידיע ליה כמה דיות משתפכות בזה וסברות האחרוני' ז"ל בזה רבו כמו רבו הלא בספרתם. ויעוין להרב ג"פ בדק"ח וק"ט יע"ש שהאריך בזה ובתשובה כי באה בס' ע"ן יע"ש ואמטול הכי נסדרו שני גיטין הא' בהקדים שם עברי כאשר הסכים הרב ג"פ שם והשני בהקדים שם נאנאי לשם יצחק ובזה יצאנו מידי כל הספיקות בס"ד:

ובמשפט כתיבת שם נאנאי כך עלתה על דעתינו לכותבו חסר אלף בין נון לנון יען כי כן כתוב בההיא דפ' האשה שזכרנו למעלה. ואע"ג דבסוט' דמ"ב אמרי' בר מאה פאפי וחד נאנאי ופירש"י זהו אב בלשון פרסי. מ"מ כבר נודע בזה פי' הערוך שפי' כלב והדרן לשם גנאי דאין לכותבו וכדאמרן ואף לפירש"י ז"ל מ"מ לא נניח ההיא דפ' האשה שהוא שם העצם ונתפוס ההיא דסוטה דלאו שמא הוא. ושוב נמצא אותה דפ' אלמנה שכתבנו למעלה שהוא שם אמורא והוא מלא אלף בין נון לנון וכבר נודע דבכל כה"ג דספיקא בין מלא לחסר טפי עדיף לכותבו מלא כנז"ל:

ובענין שם רוזולא חקרנו מפי כל שכנותיה ומכירי האשה הלזו מקטנותה עד היום הזה וכולם העידו דלא ידעי לה כי אם שם רוזולא לבד וע' להרב ג"פ דף ק"ה ע"ג (אמר המ"ל וע' לה' יא"ה שהביא משם הרב מוהר"ש הלוי ז"ל שצריך לכותבו בא' לבסוף וע' להרב עבודת משא שהביא משם המוהר"ש הלוי ז"ל שצריך לכותבו בהא לבסוף וע' בית אהרן ז"ל) ומפני שם אבי האשה המכונה ג'יליבי יען הוצרך הדבר לג' גיטין כדבר האמור. נמסר כל א' מהם בעידי מסירה בלתי נקודה ואחר כך הושמה הנקודה וחתמו העדים ונמסר פעם שנית וכהוראת מוהר"א ן' חסון ז"ל כאשר כתבתי לעיל סי' כ"ב וה' יצילנו משגיאות שלא יצא דבר בלתי מתוקן מת"י כי"ר:

כו

בד' בשבת בי"ג סיון התקי"ז מסר אברהם הלוי בן יעקב הלוי ג"ך ליד אשתו קאדון בת שמריה הלוי ואף שבס' שמות והלק"ט הובא שם זה חסר אלף מ"מ הרואה יראה שבשמות אשר למהריק"ש ז"ל ובגיטין הניתנין לפני הרב פ"מ הובא מלא באלף וכן נמצא בקו' שביד הסופר וכבר ידעי רבנן דטפי עדיף לכתוב מלא בכל דבר המסופק (אמר המ"ל וע' יא"ה בשם קאדונה ועיין בשמות הגיטין אשר בסו"ס מ"מ אות ק"ג):

כז

בא' בשבת בחמשה ועשרים יום לירח תשרי בש' התקי"ח מסר השכיב מרע אליה בן יעקב (נשיא) ג"ך ליד אשתו שמחולה בת מתתיה. ונמסר בלי שום תנאי וכהסכמת האחרונים ז"ל וכתקון הר"ר יחיאל מפריש ז"ל. ונשבעו שניהם בש"ח בכל תוקף שכשיעמוד מחליו ישאו זה את זה. ובשם האשה הלזו היה מקום לספק אם בעת העריסה נקרא שמה שמחה ואחר כך לגעגוע נקראת שמחולה. וכבר נודע מה שעמדו ע"ז האחרונים נ"נ הלא בספרתם ושלש סברות בדבר הביאם הג"פ ז"ל בסי' קכ"ט ס"ק קל"ב וכמש"ל סי' כ"ב והארכתי בנדון ההוא בתשו' בקונט' מיוחד. ובדקנו בכתובות האשה הלזו וימצא כתוב שמחולה לבד והסכמנו לתת גט א' בתחי' בשם שמחולה לבד וכהסכמת הג"פ ז"ל שם. ואחר שנמסר אותו גט רצינו לחוש לס' מהרימ"ט ז"ל דהוא מארי דאתרין שהסכי' לכתוב בכה"ג דמתקריא אבגלי. ופשטה הוראה זו פה קושטא בכל בתי דינין ועבדי עובדא בשמות הרבה אשר יספוק עלימו כיוצא בזה וסדרנו גט שני בנוסח אנת אנתתי דמתקריא שמחולה. ומשום דהוה תקיף ליה עלמא טובא לא חששנו לס' ה' מהר"י בכר דוד ז"ל שכתבתי לעיל בסי' כ"ב לכתוב סימולא יע"ש וע' בזכרונותי סי' י"א וה' יצילנו משגיאות. וקרענו שני הגיטין תיכף אחר המסירה ככל גיטי דעלמא וע' להבח ז"ל בסס"י קמ"ח ובס' הלק"ט דס"ו. ולענין היחוד נעשה מעשה ע"י שמירה כדין ש"מ המגרש על התנאי וע' למוהראנ"ח ז"ל ח"ג סי' ז' וצ' וצ"א. ובס' רב יוסף למוהר"י קצבי ז"ל סי' י"ד יע"ש ובס' יאיר נתיב למהר"א הלוי סי' י"ו:

כח

בב' בשבת בששה עשר יום לירח כסליו התקי"ח מסר שמואל בן אליה גט כריתות ליד אשתו שרה המכונית דודו בת נפתלי הכהן. ודע שכינוי זה הוא מורגל בבנות הגוים על שם העוף הנקרא טוריקיטי שבלשון תוגרמה נקרא דודו ולרוב בנותיהן בקטנותן קוראין אותן כך לגעגוע והאשה הלזו בקטנותה היו קוראים אותה בשם זה ואף אחר שנשאת הוחזקה בשם זה לפעמים אלא דרובא קרו לה שרה כשם העריסה. והוה ליה ככינוי בוליסה שהזכיר ה' ס' שמות וה' ע"ן ז"ל יע"ש (אמר המ"ל ע' לה' עבודת משא ולה' גנזי חיים בגט ס"ז ולהרב הוראה דב"ד יצ"ו עי"ש):

ולענין משפט כתיבתו לא היה מקום לספק כי הדבר פשוט שנכת' כנז"ל ועכ"ז שאלנו לבקי בכתיבת הגוים והם אמרו כי זה הוא משפט כתיבתו והמבטא הוא שני הווין בשורק. ודע כי המגר' הלזה הוא מן המשפחות ששמות האבות הם כינוי לבנים ואף

דבכה"ג הסכים ה' ג"פ בדף ק"ג ע"ב לכתוב ראובן שמעון בן שמעון ראובן יע"ש וכן נעשה בע"ק ת"ו כדלעיל סי' ו' מ"מ לאחר ימים האירו על הארץ שלש' ספרים נפתחים שחלקו על ה' הנז"ל בזה ה"ה הרב פרח שושן בדנ"א וה' ד"מ חלק ג' סי' י"ב ס"ח וה' בתי כהונה ח"ב דע"ה וכן עשו מעשה פה העירה יע"א לימים ראשונים לכתוב פ' בן פ' ותו לא:

כט

בב' בשבת בשלשה ועשרים יום לירח כסלו התקי"ח מסר השליח סעדי בן יעקב ג"ך בלי שום תנאי ליד האשה צפרה בת משה. שמסר לידו הבעל יצחק בן יעקב במתא אדריאנופולי דיתבא על תלתא נהרי טונג'א ומאריסא וארדא. ודע כי בגט זה נמצאו קצת שינוים ממנהג קושטא וכולם יש להם על מה לסמוך בספרן של צדיקים ומקומות רבים דנהיגי הכי הן הנה היו חסרון הבית במספר הימים והשנים (ע' לעיל סי' י"ב) וחסרון ולאתריהון דאבהתי וחסרון אנתתי הראשון (עי' לעיל סי' הנ"ל) וחסרון יוד בתיבת בנפשייכי. ותוספת מן שמי. אך אמנם אחת היא בדרך רחוקה שכתבו מקדמת דנא. וכל כי האי מלתא לא נמצא מי שכ' כן לכתחילה ובכל טופסי גיטין הנמצאים בכל הספרים בכולן כ' מן קדמת בב' תיבות ולא אחד בהם. זולת בטופס גט שחרור שכ' ה' כנה"ג בי"ד סי' רס"ז שנמצא מכ"י שם כ' מקדמת יע"ש ואין משם ראיה כלל. וע' לה' פר"ח ז"ל בפ"י להלכות גיטין סי' קכ"ו ס"ק נ"ז שכ' משם מוהר"מ מינץ ז"ל שלא יכתוב מקדמת ובדיעבד פשי' שיש להכשיר עכ"ל ואין הספר הנז' מצוי אצלי למען דעת שרשן של דברים. שוב בא לידי הספר הנז' ובסי' ט' לא מצאתי דבר מזה אך בסס"י ק"ע מצאתי לו שכ' באשה גרושה שכותבין דהות מתרכתא מקדמת דנא או מן קדמת דנא עכ"ל ועוד כ' שיש לכתוב מן דיליה ולא מדילי' יע"ש ועי' בתשו' מהריב"ל ז"ל ח"ג סי' ס"ח בגט הבא מבבל שכתוב מקדמת יע"ש שוב ראיתי דאיתא הכי והכי בדניאל ו' פי' א כתיב מן קדמת. ובעזרא ה' פי"א כ' מקדמת. ועיין במסרה ס"פ שמות ע"פ ומאז. ובזוה"ק כתוב מקדמת ע' ח"ב דצ"ו ע"ב. ודצ"ח ע"א וק"ח ע"ב וקנ"ג ע"א וקנ"ד ע"א וקס"ו ע"א ועי' בס' נחלת שבעה דק"ך וע' בס' צוהר התיבה ההפרשות שבין מם שימוש לכשתבא במקומה מן. עוד זאת ראיתי בגט זה ששלחו גט אחד לבד בנקודה על גימל שבשם נהר טונג'א כנראה שסמכו על מה שנראה כן מהשמות שבסו"ס מ"מ שבשנים או שלשה מקומות דבשעת הדחק כ' גט א' לבד בנקודה. ולדידהו תמיד נחשב שעת הדחק דאם לא כן לעולם

יצטרכו לשני גיטין כמובן. ועיין בס' הלק"ט בקונט' סי' נ"ב ועי' בס' בית דוד סי' פ"ו ובס' דב"מ סי' נ"א ולקמן בזכרונותי:

ל

בא' בשבת באחד עשר יום לירח אדר הראשון. מסר השכיב מרע שבתי הלוי בן משה הלוי דמתקרי מושקו נ"ך בלי שום תנאי לאשתו דמתקרית שינייורו בת לוי (זאפ'יר) וגט שני בשם בארונא דמתקרית שינייורו בת לוי. וטעמן של דברים כי האשה הלזו בעת עריסתה נקראת בארונה ובכתובתה גם כן כ' בארונא דמתקריא שינייורו. האמנם השם הלזה נשתקע ממנה לגמרי וכבר נודע כמה דיות משתפכות בדין נשתקע אחד מהשמות לגמרי כאשר אסף וקבץ הרב ס' שמות בתשו' בשם שמחה וע' להרב ס' אליהו סי' י"ד ובס' מ"מ ד"ן ע"ג ובתשו' שבס"ס עז"ן ובס' דב"מ ח"ג סי' י"ב ס"ח ובס' בתי כהונה ח"ב סי' ל"ו העמיק הרחיב בזה יע"ש ונלוו אליהם רבים מגדולי האחרונים הלא בספרתם יע"ש ויען כי המגרש הלזה הוה קציר ורמי בערסיה ולא ידענו אם היה מספיק הזמן לגט שני עלתה ההסכמה ליתן בתחילה גט אחד בנוסח אנת אנתתי דמתקרית שינייורו לרמוז אל שם אחר שנשתקע וכהורא' מוהרימ"ט ז"ל הידועה וכאשר סוגיין דעלמא פה קושט'א אזלא כוותי' כאשר כתבתי כמה זימני האמנם כאשר הספיק הזמן לגט שני סדרנו בנוסח הנ"ל ב' ארונא דמתקרית שינייורו. כי כיון שנכתב שם זה בכתובה לא מקרי נשתקע לגמרי ועיין בשמות שבס"ס מ"מ סי' ס"א וקמ"ה ובסי' ס"ג וקל"ח וקמ"ט יע"ש:

ושם ב' ארונא כן הסכים לכותבו הרב ע"ן ז"ל יע"ש טעמו ונימוקו ונכתב ברפ"א על הבית כנר' מדברי מהרש"ך ז"ל ח"א סי' מ"ו ואף שהרב כנה"ג ז"ל בסי' קכ"ט אות מ' כ' שבב'ית ופ'א אין צורך לרפה. וכ"כ בכתב ידו למהרש"א ז"ל אשר העתקתי בראשית קונט' זה. מ"מ כבר כתבתי לעיל סי' כ"ג דסוגיין דעלמא דלא כוותיה ועיין בס' ת"ח ח"ג סי' ע"ו ובס' דב"מ ח"א סי' נ"א ובס' בתי כהונה ח"ב דף פ"ג יע"ש. ודע כי מידי עברי בארצות איטלייא שמעתי שאומרים דרך בזיון לאדם פחות ונבזה בארון בדגושת הבי'ת והויו בחולם וכן לנקבה אומרים בארונא. אמור מעתה באתי לכלל ספק שמא שם ב' ארונא הנז"ל יהיה עיקרו דבר בזיון והוי שם גנאי האמנם אין מקום לזה יען מבטא שם זה אצלינו הוא הבית רפויה והויו בשורק. ומ"מ כתבתי זה למען דעת שיש גם כן מקום לשם זה לגנאי כאשר יהיה האופן. ובעבור היות השעה דחוקה נמסר בשתי מסירות כנודע, ובענין כינוי מושקו אב המגרש ע' מה שנסתפק ה' עזרת נשים ז"ל האמנם אנן בדידן עין רואה ואזן שומעת דדוקא למי שנקרא משה קורין אותו מושקו ולא נמצא כינוי זה בשם

אחר וכן נמצא בקונט' שמות שביד הסופר משה דמתקרי מושקו ובענין כתיבתו יעויין בתשו' שהשבתי לה' מהרי"ט סאבאן ז"ל לברו' שא יע"א בענין שם מושקולה. ודע כי נכתב הלוי אחר עיקר השם ולא אחר מושקו אף שנכתב דמתקרי וע' למור"ם סי' קכ"ט ס"ז. מפני מ"ש ה' ג"פ ז"ל שם בס"ק ל"ה בטעם הדבר יע"ש. ואחד הרואה יראה דהך דהכא לא רגילי אינשי למחתם ביה ולא לעלות לס"ת אלא שנכתב דמתקרי מפני שהוא דומה ויוצא מלשון העברי ואמטו להכי נכתב הלוי בתחילה ונמצאו הרבה כיוצא בו במזכרת הגיטין שביד הסופ' וה' יצילנו משגיאות:

ומכאן מודעא מעשה שהיה כי בגט הראשון כתב הסופר לירח אדר ראשון בלי ה"א ואנכי ערערתי עליו מדוע ככה עשה כי מהרשום בזכרוני ואשר ראיתי מעשה (וכדלעיל סי' ו' י"א י"ד ט"ו) נוהגים לכתוב אדר הראשון או השני וכלישנא דמתני' פ"ח דנדרים מ"ה ואעפ"י שאין קפידא בזה מ"מ כבר כתב הג"פ ז"ל סי' קכ"ו ס"ק ל"ג דלכתחילה יש לכתוב כן וכן כתבו כל מסדרי הגיטין (המ"ל אומר ע' להלק"ט בקונט' לגיטין סי' ס"א דהוא סידר לכתוב בלא ה'א) וע' בדרשו' מהרי"ל ז"ל סוף ה' פורים. ונלע"ד סמך לדבר ממאי דאמרינן בפ"ק דפסחים דף ה' ראשון מעיקרא משמע דאמר קרא הראשון אדם תולד ושקלו וטרו דהכתיב שבעת ימים מצות תאכלו מה שביעי לחג אף ראשון לחג ומשני אם כן נכתוב ראשון מאי הראשון כדאמרן. דבר הלמד דראשון הוא ראשון למנין והראשון מעיקרא משמע וכיון דחדש ניסן נקרא ראשון אם נכתוב אדר ראשון יהיה נשמע שהוא ראשון למנין החדשי' אמנם כשנכתוב אדר הראשון פירושו הקודם לאדר אחר כמו הראשון אדם וכיון שהוצרכנו לכתו' הראשון נכתוב גם השני ואעפ"י שאין ראיה לדבר סמך לדבר ועפ"י הדברים האלה צויתי לו לכתוב בגט שני אדר הראשון וכן עשה. אמנם ליום מחר כה הראני שני גיטין מש' התק"ב ובשניהם כתוב אדר ראשון ובמזכרת הגיטין מאביו ז"ל מש' הת"ס ואילך ששימש בבתי דינים גדולים ועצומים מארי דאתרא הדין בכל השנים המעוברות כתבו אדר ראשון ואדר שני ואשתומם על המראה באין מבין מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם. ואחר החיפוש ראיתי בס' דב"מ ח"א סי' ע"א אות ג' הוא העד שבקושט' אין נוהגים לכתוב הראשון בה'א שכן ראה כתוב בגט שבא מהכא להתם. ומ"מ נרתעתי לאחורי ומכאן ואילך בע"ה לא אמנע לעשות את כבר אשר עשוהו לכתוב בלא הא גם אני אבחר דרכם כי בודאי טעמם ונמוקם עמם (אמר המ"ל וע' להרב שמן המשחה בגט ז"ך וס"ד וקפ"ו וקפ"ח וקפ"ז ורכ"ז ורכ"ט ור"ל שבכולם כתוב בהא והוא ה"א התי'מה מאחר כי מנהג קושטא הוא לכותבו בלא ה'א) ולענין כתיבת שם שינייורו עי' בס' אדמ"ק סי' מ"ז

לא

בד' בשבת בכ"ח יום לירח אדר ראשון התקי"ח גירש משה בן אהרן (ויטוריא) את ארוסתו בנוסח דמתקרית סיטולה בת דמתקרי אברהם (ביג'אג'ו) בארבעה גיטין כאשר יתבאר הנה הארוסה הלזו היתה קטנה פחות מבת עשר דסוגיין דעלמא להצריכ' שני גיטין חד כלפי דידה וחד כלפי האב כנודע הסכמת רובא דרבוותא והוחזקו להיות עושין כן בכל מקום. ופה העירה קושט' יע"א נהגו שהגט כלפי דידה נמסר תחי' ליד האב ושוב נמסר ליד הקטנה במעמד אביה וע' לה' מ"מ דף ע' וע"א ועוד נהגו שתחי' נותנין הגט דכלפי דידה ואח"כ הגט דכלפי האב וטעמן של דברים כי גט דכלפי האב חומרא בעלמא הוא שהחמיר הר"ן ז"ל ועי' להרב הנז' שם ובדף פ"א וע' בס' הלק"ט בקונט' אחות קטנה וע' בס' מגן גבורים סי' פ"ג וכן נראה מריהטא דלישנא דכולהו רבוותא אשר דברו בזה. והוצרכתי לזה ממה שראיתי בס' אדמ"ק ח"א דף קי"ו שהסכים להיפך יע"ש. ולא כן אזלא סוגיין דעלמא כאשר כתבתי וכן נעשה מעשה שוב ראיתי בפנקס הסופר מאביו החר"י גנדור ז"ל והנם מועתקים אצלי שנהגו לתת תחילה גט דכלפי האב ואחר כך דכלפי דידה זולתי באחד בש' התס"ה שכתוב חד כלפי דידה וחד כלפי האב ועוד שנים אחרים בש' התס"ו ושניין דא מן דא שם סמוך ונראה:

ובענין השמות היו כאן מבוכות רבות כי נפל הספק אם בעת העריסה נקראת סיטי ואחר כך קראוה סיטולה או מעולם לא נקראת בשם סיטי. ובחקור דבר מפי אביה ואמה וקרוביה הם אמרו כי לא ידעו לה שם סיטי כלל זולתי אחד מקרוביה ההוא אמ' כי כמדומה לו שבעת העריסה קראו לה סיטי. ואמטול הכי לצאת ידי ספק נכתב בכל הגיטין דמתקריא סיטולה וכאשר הארכתי בזה לעיל סי' כ"ב בשם שמחולה יע"ש. גם מהטעם הזה נכתב בשם האב דמתקרי אברהם כי ההוא אמר שמחמת חולי שינו שמו חיים אמנם מעולם לא קראוהו בשם חיים כלל ותיכף נשתקע אלא שאחת מקרובותיו פעם ביובל קראתהו בשם חיים. ואף על זה כבר נודע כמה דיות משתפכות וכבר רמזתי מקצתם בסי' הקודם ומקומות אחרים בענין נשתקע ועיין להרב דב"מ ח"א דקע"ג ע"ג שכ' שבשביל איש אחד או אשה פרטית שקורין לו כך אין לכותבו בגט אפי' לטפל יע"ש. ואין הכי נמי שאם היתה שעת הכושר היינו מצריכים שני גיטין לצאת ידי ספק אמנם בנ"ד אם היינו באים לחוש לזה לחומרא בעלמא היו נעשים שמונה גיטין וכן לא יעשה. ועי' להרב ג"פ בסי' קכ"ו ס"ק פ"ב וסי' קכ"ט ס"ק מ"ד ובכנה"ג שם אות ס"ב. ועל כן גם בזה עשינו כהוראת הרב מוהרימ"ט ז"ל הידועה לכתוב דמתקרי אברהם לרמוז אל

השם המושקע ונמצא כזה גם בשם האב בשמות שבס"ס מ"מ וע' מ"ש בזכרונות משם ה' מוהרד"ך ז"ל:

אמנם בענין כתיבת שם סיטולה רבתה המבוכה. דהנה הדבר פשוט כי הוא נגזר משם סיטי כמו משרה שרולה ומרבק' רבקולה ומחנה חנולה ודומיהן. וכמו שכתבתי לעיל. והנה בשם סיטי רבו עליה האחרונים ז"ל כי ה"ה מוהרימ"ט ז"ל הובאו דבריו בס' שמות הסכים לכותבו בתי'ו כי הוא מלשון אדנות בלשון ערבי וכן העתיק בס' בית שמואל ועי' במהריק"ש. וכן נמצא בגיטין שנתנו לפני הרב פ"מ ז"ל ובשמות שבס"ס מ"מ סי' ן' וק"ל ואף שטעות הניכר יש שם ששם סיטי כתוב בטי'ת וסיתולה בתי'ו והוו תרתי דסתרן אודיע דברי כי בדקתי בקונט' מכ"י שביד הסופר שממנו הועתקו להדפיס וראיתי ששניהם נכתבו בתיו ושגגת המדפיס היא בשם סיטי (אמר המ"ל עי' בס' יא"ה ובס' מים שאל יעו"ש) וכן נראה מדברי ה' עזרת נשים ז"ל בשם איסתייתה יע"ש וכן הסכים בס' דב"מ ח"ג בחא"ה סי' י"ב יע"ש. גם זה לעומת זה רבים ונכבדים דס"ל לכותבו בטי'ת הנה הנם ה' כנה"ג ז"ל בשער השמות סי' ס"ג וה' ג"פ ז"ל בד' ק"ך אחר שהביא דברי מהרימ"ט ז"ל כתב אמנם יש נשים שקורין סיטי וכותבין בטית. ונתן טעם דאולי על שם אומה מבני מגוג יע"ש והרב ס' שמות ז"ל אף שהביא דברי מוהרימ"ט ז"ל בפנים העתיק אותו בטי'ת וכן העתיק בס' הלק"ט וכן הובא בס' הגט למהר"ש יפה ז"ל מכ"י ונדפס בס"ס ג"פ ובס' בני דוד דל"ו ובס' דב"מ סי' הנז' כ' שה' כמוהר"י דוד ז"ל הנהיג לכותבו בטי'ת וכן העיד בס' בארות המים סי' נ"ה וע' בס' מטה יוסף ח"ב סי' א' יע"ש. הנך רואה להקת הנביאים מערכ' מול מערכה החולקי' בכתיבת שם זה ובקו' שביד הסופר נמצא כתוב שה' מוהריב"ד ז"ל סידר שני גיטין הראשון בטית והשני בתיו ועוד נמצא שם שה' הנז' סידר גט אחד לבד בשם סיטולה בטית. ונקדים הכתוב בטית מאשר כבר נודע כי בכל כה"ג טפי עדיף לכתוב טית וכמו שכ' מור"ם ז"ל בסי' קכ"ט סקל"א וכן נראה דעת מהריב"ד ז"ל הנז' באותות שתים. ועל כן נסדרו שני גיטין אחרים חד כלפי דידה בשם דמתקרית סיתולה בת דמתקרי אברהם וכמדובר. וחד כלפי האב דמתקרית סיתולה ואף שמי שהוצרך לכותבו בתיו כתבו חסר יוד בין סמך לתיו כי כן משפטו אם הוא נגזר מלשון ערבי. מ"מ אחד הרואה למוהר"א אלפאנדארי ז"ל בסי' ק"ל עיניו יחזו שכתבו מלא וע' בדב"מ סי' הנז"ל שהסכים כן ולא יהא אלא ספק כבר נודע דטפי עדיף לכתוב מלא ובעבור כן נכתב מלא ביוד בין סמך לתי'ו (אמר המ"ל ע' בס' מים שאל דכ"ה ע"א שהעלה כן לכתוב שם סיתולא ביו"ד אחר הסמ"ך ובתי'ו אך זו היא שקשה

בדבריו שיחס לה' דבר משה ז"ל מהסוברי' שיש לכותבו בלא יוד ולא כן הוא כאשר המעיין יראה וכאשר הרב ז"ל הבין בדבריו כן):

ודע כי בנוסח הנכתב כלפי האב באתי לכלל ספק יען וביען מחמת הספק הנמצא בשם האב כדבר האמור למעלה הסכמנו לכתוב דמתקרי אברהם לרמוז אל השם המשוקע כמדובר והנה נכון הדבר בגט כלפי דידה אשר יאמר בו אנת ארוסתי וכו' בת דמתקרי אברהם שהדברים מגיעים אל האב בלשון נסתר אמנם בגט דכלפי האב שכל הדברים הם המדברים לנוכח אם כן אין הלשון נופל אנת דמתקרי שהוא לשון נסתר וכבר נודע מה שכ' הרב ג"פ ז"ל בסי' קכ"ו ס"ק ע"ח במאמר דמתקרית דעדיף טפי ממאמר דמתקרי' כיון שמדבר לנוכח אשתו יע"ש והכי אזלא סוגיין דעלמא לכתוב דמתקרית אמור מעתה חל הספק בענין זה כדת מה לעשות והנראה בזה לכתוב בנוסח זה ותרוכית ית ארוסתי דמתקריא סיטולה ברתא דידך אנת דקרו לך אברהם כי דקרו לך לזכר הוא על משקל דמתקרית לנקבה. והכי הוא לישנא דתלמודא בפ' הפועלים דף פ"ה ובפ"ק דע"ז דף יו"ד ובפסחים דמ"ט ובתענית דל"א ובמגילה די"ח וביבמות דכ"ג ורבים כמוהו בדוכתי אחריני וכן נעשה מעשה. ונכתב מלת דקרו חסר אלף בין קוף לריש כי כן נכתבה בגמ' במקומות הנז"ל. ואף שמצינו ודקארי לה מאי קארי לה וכיוצא מ"מ על הרוב באו בגמ' חסרי האלף ובתר רובא אזלינן. ועוד בה כי מאמר דקארו באלף יש במשמע לשון קושיא כמ"ש בפ' המניח ד"ל ע"ב וע' בערוך ע' אר ובש"מ לכתובות ר"פ האשה שנתארמלה ד"ג ע"א ואין זה משמעות קריאה כמובן. וע' תשו' מהריב"ל ז"ל שהביא ה' ג"פ ז"ל שם בס"ק פ"ג ונדחק הרבה בישובן של דברים וע' בהלק"ט ח"א סי' רמ"ב וח"ב סי' ש"י וה' יצילנו משגיאות כל הימים אכי"ר. שוב נדפס ס' ג"מ למהר"מ בולה ה"י וראיתי לו שם בדף קל"א ס"ק ז' מה שכ' בנותן טעם למה שאין כותבין דקרו לי יע"ש:

לב

בא' בשבת בששה עשר לירח אב התקי"ח גרש שלום בן יצחק את אשתו בשני גטי כריתות הראשון בנוס' אנת אנתתי דמתקרית שולטאנה בת יוסף והשני בשם אנשטה דמתקרית שולטאנה וטעם הדבר יען כי שם העריסה היה אנשטה והוחזקה בשם זה במקומה ושוב אחרי כן באתה לכפרינו ומחמת שנכנסה לשרת בבית אחד מהגבירים והיו שם שפחות נקראות בשם זה שינו את שמה וקרו לה שולטאנה ומההוא יומא עד האידנא זה שלשים שנה הוחזקה בשם שולטאנה וליכא דקרו לה אנשטה כלל. ועל כן נכתב גט ראשון בנוסח דמתקרית שולטאנה לרמוז אל השם שנשתקע כנודע. ועוד גט

שני בשם אנשטה כנז"ל. ומוצא דבר כבר כתבתי לעיל בכמה נדונים דומים לזה ואעפ"י שבכינוי בכורה כ"ע ידעי שאין זה עיקר שם העצם ויש לה שם אחר ונמצא שלא נשתקע מידיעה לגמרי ברם הכא ששניהם שמות מוחלקים הם ומאן דקרי לה שולטאנה לא ידיע ליה שיש לה שם אחר הוי נשתקע ביותר כמובן. ובענין שם שולטאנ' כך נהגו לכותבו פה העירה בבתי דינין גדולים של חכמים ושל סופרי' והארכתי בזה בתשובתי לה' מהרי"ט סאבאן ה"י שנשאלתי ממנו על שם שולטאנה הלא היא כתובה אצלי. ובתשו' שהשבתי על גט שסידר באי גרופ'ון החר"ש הלוי וע' בתשו' מהר"ם מלובלין ז"ל דף ע"ו. ושם אנשטה כך עלתה הסכמת ה' ס' שמות וס' עזרת נשים זל יע"ש. ומה שפקפק שם על ענין השי"ן הנה כבר נודע מחלוקתן של ראשוני' ז"ל בזה והארכתי גם בזה בתשובתי הנז' ובתשו' אחרת לו על שם מושקולה. ואולם פה קושטא הוקבע להלכה לכתו' שי'ן והראיה משם העיר קושטנדינה ושולטאנה שנכתבים בשין וגם שם אנשטה בתרייהו גריר. ושם שלום נכתב מלא על פי הסכמת ה' גט פשוט דף קי"ח ובס' עזרת נשים שהסכים לכותבו מלא וכן הסכים בס' נחלת שבעה בקוט' השמות יע"ש (אמר המ"ל וע' בס' נקרא מנהגי מצרים בשמו' הגיטין אשר שם בשם שלום כי מנהג מצרים עתה לכותבו מלא בויו ובלא נקודה כאשר הסכימו קצת מרבניה):

לג

בב' בשבת בכ"ד לירח אייר התקי"ט גירש חיים בן יוסף (מיוחס) את אשתו שולטאנה בת יהודה הכהן בשני גטין הראשון בנוסח אנא דמתקרי חיים. והב' בנוסח אנא אברהם דמתקרי חיים יען כי המגרש הלזה בעת המילה נקרא אברהם ובעודו קטן בן חמש שנים שינו את שמו מחמת חולי וקראו לו חיים ונשתקע ממנו שם אברהם לגמרי דליכא דקרו ליה הכי ואפי' פורתא. ואפי"ה נכתב בראשון דמתקרי לרמוז אל השם הראשון כנודע. ובעבור שנמצא כתוב בכתובה חיים אברהם וכן חתם שמו שם אף כי הוא אמר שלא חתם עוד בשם אברהם כלל. אעפי"כ הוצרכנו גט שני בנוסח הנ"ל (אמר המ"ל בתר דלחיכנא עפרות רגליו אמינא דלפי קוצר עניו' דעתי מן הראוי היה לכתוב אנא חיים דמתקרי אברהם להיות כי הוא השם שנקרא בחולייו והוי עיקר כנודע ועיין לקמן סי' נ"ו האשה הלזו היתה בת שתים עשרה שנה ושמונה חדשים ובדקנוה בדעתה והנה היא שלימה ושפויה כאחת הגדולות וקבלה היא גיטה וכדעת כולהו רבוותא ז"ל הלא בספרתם:

לד

בה' בשבת בששה עשר יום לירח אב התקי"ט מסר דמתקרי יוסף בן יום טוב (סאבאן) שני גטי כריתות בלי שום תנאי לשלוחו שבתי בן שמואל (סאגיס) להוליכם לאשתו הראשון בשם ריינא המכונית בכורה בת שבתי והשני בנוסח אנת אנתתי דמתקרית בכורה בת שבתי ודע כי המגרש הלזה בהיותו בעיר אחרת אשר נולד בה הוו קרו ליה בכינוי ג'יליבי שלא לקרותו בשם אבי אביו ז"ל ואח"כ בבואו לעיר בר' שא נשתקע ממנו כינוי זה וכ"ע קרו ליה יוסף ואין גם אחד שמכיר ויודע אותו בשם ג'יליבי כי לא ידעו אם יש לו כינוי זה. כי ע"כ באנו לכלל ספק כדמ"ל ובתחי' ההשקפה היה נראה להצריך שני גיטין האחד בשם יוסף לבד והא' בשם יוסף המכונה ג'יליבי וכמ"ש מוהר"ם מינץ סי' ס"ד. האמנם כאשר ראינו כי גם בשם האשה זו רעה חולה שבעת העריסה נקראה בשם ריינא ושוב נשתקע ממנה שם זה לגמרי וכ"ע קרו לה בכורה דבכה"ג סוגיין דעלמא פה קושטא טא להצריכה שני גיטין כאשר כתבתי פעמי' רבות ואם היינו מצריכין ב' גיטין גם בשם המגרש כדבר האמור היינו מוכרחים לכתוב ארבעה גיטין דחילוק יש בין נשתקע דידי' לנשתקע דידה. ומפני הנקודה על הגימל שבג'יליבי היה מן ההכרח לכתוב עוד שנים אחרים כי מכיון שהיה על ידי שליח א"א לעשות תקנת המסירות כנודע והיו נעשים ששה גטין וכן לא יעשה בפרט על ידי שליח הא כדון נסתפקנו מי נדחה מפני מי ועלתה ההסכמה לדחות השני גיטין בשם המגרש מטעמא דכיון דכינוי זה אין גם אחד מבני העיר שמכיר ויודע שנקרא כן ואינו מוכיח מתוכו שיש לו כינוי אחר מאחר דנקרא הוא בשמו העיקרי. מה שאין כן בשם בכורה דכ"ע ידעו שבכורה אינו שם העצם ועכ"פ יש לה שם אחר דבכה"ג הא איכא מאן דס"ל דלא חשיב נשתקע כנודע ותו דבשם המגרש אעיקרא דמלת' המשוקע הוא הכינוי דמדינא אין צריך לכותבו ומנהגא בעלמא הוא מאי דכתבינן ליה כאשר יראה הרואה בדברי מרן ז"ל סי' קכ"ט ס' י"ט וע' להרב ג"פ שם ובמקומות אחרים וק"ו הדברים היכא דנשתקע שאין לחוש לו. ברם בשם האשה המשוקע הוא עיקר השם כמובן. ועוד אחרת היתה בזה שאם באנו לפוטרה בגט אחד בשם האשה כאשר יהיה האופן צריך לדעת איזה מהם עדיף דהנה נמצא כזה בשמות הגיטין שבקו' שביד הסופר שבשעת הדחק בשמות כיוצא באלו היו פוטרין אותה בגט אחר בנוסח אנת אנתתי דמתקרית בכורה ואף שכשהיו נותנים שנים היו מקדימים הכתוב בנוסח אנת פ' המכונית בכורה מ"מ כשהוכרחו לגט אחד היו נותנין בנוסח האחר ועיין בזכרונותי. האמנם מדברי מהרח"ש ז"ל סי' כ"ו והרב פרח מ"א ח"ב סי' ל' ורבים אשר אתם נראה דס"ל דהעיקר לכתוב אנת פ' שם העיקר אף שנשתקע

המכונית פ' וע' בס' בתי כהונה ח"ב סי' ל"ו ובשמות הגיטין שנתנו לפני הרב פ"מ ז"ל ובס"ס מ"מ ובס' דב"מ סי' נ"ו. ועל כל אלין דהוו בחרנו לכתוב בשם המגרש דמתקרי יוסף לרמוז אל כינוי ג'יליבי שנשתקע וכהוראת מהרימ"ט ז"ל הידועה ואף שיש לדחות דלא מצאנוהו דעבדי בה עובדא אלא כשבא לרמוז שם אחר משמות העצם אבל לא לרמוז כינוי כה"ג דנידון דידן. מ"מ קושטא דמלתא נראה שאין חילוק ביניהם ומה לי שם ומה לי כינוי. ואף את"ל שלא נכלל בזה הרי הוא נכלל בוכל שום ואעיקרא אין צורך לכותבו מן הדין וכמש"ל ואין לפקפק דאם כנים הדברים אייתר לן מאמר דמתקרי מאחר דלא נרמז בו שום דבר. שהרי עיקר הוראת מהרימ"ט ז"ל היא הית' במלת' דספיקא אם נגזר מאביגיל כנודע. ואף שהאחרונים ז"ל השיגוהו בזה כנודע כדאי הוא מרן מהרימ"ט ז"ל לסמוך עליו בשעת הדחק ועפ"י כל אלה הדברים נכתבו השני גיטין בשמות האשה כדבר האמור דהכי אזלא סוגיין דעלמא לאפוקי נפשייהו מפלוגתא:

ודע כי השליח הנז"ל הוא היה אבי המתגרשת ואף שכתבו הפוסקי' ז"ל שטוב הדבר שלא יהיה השליח קרוב כנודע מ"מ יען וביען לא נמצא שליח אחר בנקל נעשה כן ונמצא בקונט' שביד הסופר דרבנן קמאי ז"ל עבדי עובדא הכי ואפי' בתוך העיר מכפר לכפר כנראה דלא חשו לה כלל. וע' להר"ן ז"ל בקידושין דף תרכ"ה ובתשובותי סי' מ'. וה' יאיר עינינו בתורתו:

שוב אחר עבור ימים מועטים בא השליח הנז' לפנינו עם בתו המתגרשת פה העירה כי מחמת סבות לא היה באפשרי למוסרם בידה שם בעיר ברו' יע"א ומסרם בפנינו ביום שני כ"ז לירח אב התקי"ט כדת של תורה:

לה

בד' בשבת בעשרים יום לירח אלול התקי"ט מסר המומר אברהם בן דוד (יחייא) ג"כ בלי שום תנאי ליד השליח מצליח בן אברהם (עמנו) השמש להוליכו לארוסתו שרה בת שמואל (ייאני) לכפר קושקונג'וק יע"א. ומפני סיבות לא קבלתו הארוסה הנז' מיד המגרש המומר והוצרך הדבר ליתנו ע"י שליח. וקודם כתי' הגט עשאו שליח סתם. וע' להרב פני משה ז"ל ח"ב סי' ל"ח ובס' בתי כהונה ח"א סי' ח' ובס' דב"מ ח"ג סי' ט"ו. ואחר שנכתב הגט מסרו ליד השליח פעם ראשונה בזיכוי וכך אמר אתה מצליח בן אברהם זכה בגט זה לארוסתי שרה בת שמואל וקבל אותו לה ובקבלתך גט זה תהא מגורשת בו ממני ומל"א. ושוב נטלו מידו ועשאו שליח הולכה ככל חקותיו וככל משפטיו וכהוראת ה' תה"ד ז"ל שפסקה מרן ז"ל בסי' ק"מ וקמ"א והוחזקו להיות עושין כן בכל דינין. ונמסר

בידה בו ביום בכפר קושקונג'וק הנז"ל ואי לאו דמסתפינא לעשות חדשה בארץ הייתי עושה בגט מומר כה"ג שהאשה תעשה שליח קבלה גמור כדינו דכיון שהוא בתוך העיר עצמה מכפר לכפר בקל נמצא שיהיו חתימות שטר השליחות נכרות לב"ד או יבואו העדים עצמם ויעידו לפני ב"ד הנתינה על השליחות דעדיף טפי או האשה עצמה תבא לב"ד ולפניהם תעשה שליח בעדים. וע' לה' מ"מ דף כ' ע"ג ובתשו' ב"ח ז"ל סי' ה' וזה דרך ישר לענ"ד להנצל מענין הזיכוי אשר אינינו מוצל מגמגומי דברים לדעת הר"ן ז"ל כנודע. ועוד בה ממה שכתב הרב פ"מ ז"ל בח"ב סי' ל"ח יע"ש לענין שליחות מומר. ומה שיש לעמוד ע"ד ממה שגט מומר כותב אותו הסופר עי' דת ודין סי' ט' ובס' דברי אמת דס"ד. ואם לא אמרוה הרבני' הקודמים חלקם בחיים היינו משום שהאשה היא בעיר אחרת ואז באנו לכל החומרות שהחמיר רבינו פרץ ז"ל כנודע אמנם בעיר אחת וכדאמרן הא ודאי לענ"ד הכי עדיף טפי. ושהדי במרומים כי אחר כן בא לידי ס' בארות המים ושם בסי' ס"ד העיד שעשו מעשה כדבר הזה רבני שלוניקי ז"ל לחוש לס' הר"ן ז"ל יע"ש. שוב ראיתי בדבר הזה לה' דב"מ סי' פ"א וע' לה' בית דוד סי' פ"ט. ואולם ה' שער אפרים בסי' ק"ח מקהי בה למנהג האשכנזים יע"ש וע' בשמות שבס"ס המכתב סי' ע"ח וראיתי בקו' כת"י שממנו הועתקו שבשטר קבלה הלזה חתמו בו ה' המחבר ז"ל והרב המופלא כמהר"י רוזאניס ז"ל:

לו

בא' בשבת בכ"ח יום לירח אב בש' התק"ך מסר משה בן אריה דמתקרי ליב ג"כ בלי שום תנאי לשלוחו אריה דמתקרי ליב בן יהודה להוליכו לאשתו זיסל בת יונה ודע כי אעפ"י שגט זה הולך הוא לערי פולין ושם אפשר שנוהגים כס' מור"ם ז"ל בסי' קכ"ט סי"ו לכתוב בכה"ג המכונה ליב מ"מ כבר הסכים ה' גט פשוט ז"ל בסוף ס"ק ס"ד דכיון דבמקום הכתיבה רגילים לכתוב דמתקרי טפי עדיף לכתוב כן אף שהולך למקום שכותבין המכונה כיון דמתקרי הוא יותר לשון כולל יע"ש (אמר המ"ל ע' לה' ג"מ בולה בסי' נ"ג אות י"ג שעמד במה שראה בגיטין שניתנו בב"ד של מהרר"א אלפאנדארי ז"ל הכתובים בדמתקרי ונמצא ג"כ גט כתוב בהמכונה וכמו כן יש לעמוד בגיטין המובאים בסו"ס ג"פ שפעמים כ' בדמתקרי ופעמים בהמכונה והם שמות אשכנזים ולא עוד אלא כי אף בשם ספרדי נמצא כתוב גירש יאודה המכונה ליאון בן יום טוב ומלתא דתמיהא היא כי על כרחך מוכרחים אנו לומר שהוא טעות הדפוס וליכא לאוכוחי כלל מזה וכמו שהרב ז"ל הוכיח כי נמצא טעיות הרבה מהדפוס להכתב שנעתק ממנו וע' לה' שמן

המשחה בסי' קכ"ד ובגט ש"ך וע' לה' הוראה דב"ד יצ"ו בשם יהודה) ועוד דרבי' מגדולי האשכנזים ז"ל סוברים כדעת מרן ז"ל לכתוב בכה"ג דמתקרי הלא המה מהרש"ל ז"ל ודעמיה. ושם האשה הנה נמצא כזה בס' שמות ובס' בית שמואל ובס' נחלת שבעה ז"ל יע"ש:

לז

בה' בשבת בתשעה ימים לירח אלול התק"ך מסר שבתי המכונ' ג'יליבון בן שבתי (ברוך) ג"ך לאשתו לונא בת צדיק המכונה קונורטי ובעבור רפ"א שעל גי'מל ג'יליבון נכתב גט שני ברפ"א. שם צדיק כ' בס' שמות ובס' עזרת נשים יע"ש. ועל מה שהיה שם המגרש כשם אביו אין קפידא להצריך לשלש (אמר המ"ל דבריו באו סתומים וחתומים כי לא ראינו שהצריכו לשלש אלא בדבר שיטעה הרואה שיש צד פיסול קורבה בין המגרש והמתגרשת והעדי' ובכאן במה יבואו לטעות ועוד בה אפי' אם היה האופן שהיינו באים לטעות כאמור כיון שהראשון הוא שבתי המכונה ג'יליבון והשני שבתי לבד בזה יספיק שלא יטעו) וכבר נמצא כן בקו' שביד הסופר שבא מעשה כזה קמי רבנן קמאי ז"ל ולא שלשו:

לח

בד' בשבת בשנים עשר יום לירח מרחשון בש' התקכ"א מסר משה בן גבריאל (עובדיא) ג"ך ביד שלוחו מצליח בן אברהם (השמש) לאשתו סולטאנה בת יהודה המכונה בכור וכגו"ד צריך לאודועי שהאשה הלזו המירה דתה והנה היא בעיר אחרת והבעל הנז' רצה לישא אשה פה העירה ועל כן נעשה כתיקון ה' תה"ד ז"ל כנודע שבתחילה זיכה לה הגט על ידי שליח הנז' ככתוב לעיל סי' ל"ה ואחר כך נטלו מידו ונעשה שליח הולכה כדת וכתחז"ל ונכתב בשטר השליחות איך נעשה כדבר הזה וע' בס' דרכי נועם סי' מ"ח (אמר המ"ל ועי' לה' יאיר נתיב למוהרא"ה ז"ל סי' כ"א וע' לה' פתחי תשובה בסי' ק"מ סקי"ג שהוא הולך בסברת ה' יאיר נתיב יעו"ש) ועתה כבואי פה אזמיר יע"א הוה עובדא כה"ג מי שהמירה אשתו ורצה לישא אחרת וחקרתי על המנהג ונודע אלי כי לא נהגו כן להצריך גט בכה"ג וכבר נודע דאיכא אתרי דלא נהיגי הכי כמ"ש מור"ם בסי' א' מא"ה וע' עבודת הגרשוני סי' ל"ז וזכרון יוסף דף ב"ן והוי יודע כי בעבור שגט זה הולך לעיר אשר האשה שם ושם נוהגים לכתוב סולטאנה בס'מך בעבור זה כתבנוהו בס' כמנהג עיר הנתינה. אף שבקוש'טא נהגנו לכותבו בש'ין וכמש"ל סי' ל"ב וכן נמצא בקו' הסופר

כי לימים הראשונים עשו כן רבנן קמאי ז"ל בגט הנשלח לצובה יע"א וכתבו סולטאנה בס'מך בעבור מקום הנתינה דנהיגי הכי עוד נכתב בגט זה אחר שם האשה בכל מקום שאת עומדת ואף שאין כן מנהג קוש'טא לכתוב בגט הנשלח אל מקום אחר כ"א לדלג תיבות העומדת היום וכותבין תיכף אחר שם האשה וכל שום וכו' מ"מ יען שבמקום הנתינה מידע ידיע לי שכותבין כן הנהגתי לכותבו. ועוד נכתב בנוסחו ואנש לא ימחא בידייכי מן שמי מן יומא וכו' ואף שאין כן מנהג קושטא מ"מ מנהג מקום נתינת גט זה לכותבו. ודע שעל פי הדברים האלה היה מן הראוי שלא להוסיף בית במנין הימים והשנים ושלא לכתוב ולאתריהון דאבהתיכי כן מנהג מקום הנתינה אלא שאחר שכבר התחיל הסופר לכתוב וכ' תיבות אלו כדרכו עלה בזכרוני שינויים אלו וכבר נודע דבכל כי הני מילי אין קפידא וע' לה"ה מהר"ם גאלאנטי ז"ל סי' קכ"ד ובמה שכתבתי לעיל סי' י"ב יעש"ב

לט

בה' בשבת בכ"ג יום לירח אדר שנת התקכ"ב מסר יוסף בן אברהם (פואינטיס) שני גטי כריתות ביד אשתו דבורה המכונית מירקאדא בת משה. הראשון כנז' והשני בשם דברה (חסר וי"ו) המכונית מירקאדה (בה'א) וטעמן של דברים כי הנה נמצא פלוגתא דרבוותא ז"ל בכתיבת שמות הללו גם שניהם שהנה ה' ס' שמות ז"ל כ' משם ה"ה מהרימ"ט ז"ל והחר"י קאלדירון נ"ע שמשפט כתיבת שם דברה הוא חסר וי'ו וכן הסכים הוא ז"ל שם וכן העתיק בס' הלק"ט. האמנם הרב ס' שמות שם כתב משם הרב זכרון משה וה' דמשק אליעזר ז"ל ומהרש"ל ז"ל והלבוש ז"ל כי משפטו לכותבו מלא וי'ו גם ה' עזרת נשים ז"ל הסכים כן וכן העתיק בס' בית שמואל וה' כנה"ג ז"ל בשער השמות אות ל"ב כ' שמשפטו מלא ובשמות הגיטין שניתנו לפני המ"מ ז"ל ראה ראינו אך בחלקות שבסי' פ' כתבו מלא ובסי' קי"ד כתבו חסר וכן הוא בקונ' שביד הסופר שממנו נדפסו שמות הללו אמנם בגיטין שניתנו לפני ה' פ"מ ז"ל ה"ה סו"ס ג"פ נראה בעליל שכתב שני גיטין הראשון מלא והשני חסר כנראה שחשש לשתי הסברות ולא הכריע ומי יבא אחרי המלך להקל ולסמוך על אחת משתי הסברות ולפוטרה בגט אחד כי על כן נסדרו שני גיטין כנז"ל (אמר המ"ל ע' לה' יא"ה ולה' פאת ים דף ס"ח ס"ו ע"א ומה שכ' בסו"ד ס' ע"ן למוהר"י כולי הא ודאי הוא השמטת הקולמוס כי הוא להרב כמוהר"מ ן' חביב ז"ל וע' לו בד' ס"ד ע"א ד"ה בחמישי בשבת וע' לה' עבודת משא וע' לה' הוראה דב"ד יצ"ו ובמה שכ' בסו"ד כי הנכון הוא שסמכו על הוראת ה' ע"ן אמינא אנא הא איכא עוד מרבני

הספרדים שסוברים לכותבו מלא והם הכנה"ג בשער השמות אות ל"ב וה' כמוהר"א מוטל וה' כמוהר"ש וויטאל ז"ל והביאם יא"ה ע' שם) וטעם קדימת המלא הדבר פשוט דכלל גדול בידינו דכל דאיכא לספוקי בין מלא לחסר מלא עדיף טפי ותו דבנ"ד הן רבים עתה הסוברים שמשפט כתיבתו מלא וכמדובר ובענין כינוי מירקאדא גם בזה נמצאו נוסחאות שונות. והלא זה הדבר דלפום כללא דכייל לן מרן ז"ל שתפשו בו כל האחרונים ז"ל כנודע וע' בס' ע"ן ובס' הלק"ט דף ס"ד הנה משפט כתיבתו הוא בא'לף לבסוף כמשפט שמות הלעז. ובשמות הגיטין שבסו"ס מ"ק ז"ל הנה הנם כתובים בה"א ובקונט' הגיטין מרבנן קמאי שביד הסופר יש מהם כתובים באלף ויש מהם בה"א ואנחנו לא נדע מה ראו על ככה ומה הגיע עליהם. ואי ממה שכתוב בס' בני דוד ה' גירושין דף משם ה"ה מוהר"ר יאושע בנבנשת ז"ל דבכנוים ושמות שיש כיוצא בהם לזכר כותבין בה"א ואף שהוא שם לעז הנה מלבד מה שגמגם על כלל זה ה' המחבר ז"ל שם אתה תחזה בגטי ה' מ"מ ז"ל ועינינו הרואות בקונט' שביד ססופר בשמות קונפראדא ואישטרונא ודומיהן שכתבום באלף ואף שיש כיוצא בהם לזכר כנרא' שלא תפסו זה להלכה. ועי' בס' פרי האדמה ה' גירושין שכתבו שם מירקאדא באלף לבסוף. ואף שטעות הניכר מהדפוס יש שם כמבואר. ועפ"י הדברים האלה הסכמנו לכתוב בכל א' מהשני גיטין אחד בא'לף ואחד בה"א ואף דבכל כה"ג אם באנו לחוש היה צורך לארבעה גטין מ"מ הדבר פשוט דבנ"ד אין צורך לזה דהנה בשם דבורה אחד הרואה בדברי הרב ס' שמות ז"ל עיניו יחזו דתרוייהו כשרים ומאן דעבד כמר עבד. גם בענין מירקאדא בה"א או בא' גם בזה הדבר ידוע דליכא קפידא לעיכובא ובכל גוונא הוא כשר כאשר מפורש יוצא מדברי ה' ע"ן שם. וטעם קדימת הנכתב באל'ף מפני כי הוא העיקר אצלינו לפום כללא דידן בשמות הלע'ז מה שאין כן בה"א כי לא אתנו יודע טעמא דמלתא וה' יצילנו משגיאות וע' להרב יא"ה ז"ל בשם מירקאדא מה שכ' בסוף דבריו על גט מהרא"א ז"ל הכתובים בה"א שלא ידע למה יע"ש ולא זכר הוראת מהר"י בנבנשת ז"ל הכתובה בס' בני דוד.. אף שאין זה מספיק וכדבר האמור (אמר המ"ל וע' לה' פאת ים בד' ס"א ע"א)

מ

בד' בשבת שמנה ימים לירח שבט ש' התקכ"ה בלונדון מתא דיתבא על נהר טאמש דמתקרי טאמישיש מסר חיים בן יצחק (אלבעלי) ג"ך בלי שום תנאי ביד שלוחו יוסף בן ישראל (אשכנזי) להוליכו לאשתו רחל דמתקרית וידא בת ישעיה (דאלב'ה) שם העיר הנז' כך רגילים לכתוב בכתובות וגיטין ואף שהספרדים קורין אותה לונדריש מ"מ עיקר

שמה היא לונדון וכן הוחזקו לכותבה ונקראת כן בפי רוב ההמון בכל מדינות אלו. ואחרי שובי אל ביתי ראיתי בס' דבר שמואל סי' שע"א שפקפק על כתיבת עיר לונדון יע"ש ומלבד כי מי יוכל לשנות ממנהג העיר שהוחזקו בזה וקרוב הדבר להוצאת לעז על גיטין הראשוני' עוד אחרת כי גם ישראל הכי קרו לה התם ובכל מדינות אשכנז זולתי הספרדים קרו לה לונדריש. ושניא דא ממה שכ' מור"ם בסי' קכ"ח ס"ג. ואף שבמקומותינו נהגינן לכתוב במתא פ' וכמו שכ' מור"ם בסי' קכ"ח סוס"ב מ"מ אחד הרואה בסו"ס הגט בנוסח שכתב מור"ם ז"ל בקאז'מיר מיר מתא וע' להג"פ שם ס"ק כ"ד בס' נחלת שבעה אות י"ג גם נכתב פעם שנית שמות הנהר במאמר העומד היום בלונדון כו' אעפ"י דאנן לא נהגינן הכי מ"מ מאחר שמנהג העיר הזאת לכתוב כן כאשר עיני ראו בגיטין אחרים לא רציתי לשנות וע' בטופס הגט למור"ם ז"ל ולהג"פ סי' קכ"ח סס"ק ל"ד נכתב רחל דמתקריא וידא יען וביען לפי הנראה ששם העריסה היתה רחל ואחר כך שינו שמה לשם וידא ומהנראה שלא נקראת ולא הורגלה בשם וידא. כי אנכי הרואה בשטר שליחות קבלה דשלחו מתם הרבנים המובהקים מעיר אזמיר יע"א זה ימים כתבו רחל דמתקריא וידא וכן כתבו אלי באגרת אשר שלחו לי לשמי על דנא פתגם וחתימי עלה רבני העיר היו וכדנא כתיב בגוה שם רחל לעיקר ושם וידא לטפל גם סדרתי לכתוב דמתקרית אף שלפי הנראה מדברי מרן ז"ל בסי' קכ"ט ס"ט היה נראה לכתוב המכונית מאחר שאינו יוצא משם העברי כלל וגם לדברי מור"ם ז"ל שם דתלי מלתא בין שם עברי ללעז הך דהכא לעז הוא כמבואר. מ"מ הסכמתי לכתוב דמתקרית ממה שכ' הג"פ ז"ל בס"ק ע"ו דכל החלוקים הללו לא נאמרו אלא בכינוים דוקא אבל כשהשם השני הוא שם העצם בכל גונא כותבין דמתקרי והאריך שם בנותן טעם יעש"ב ועוד בה ממאי דחזינא להו לרבנן רבני אזמיר יע"א בשטר שליחות הנז' שכתבו רחל דמתקריא וידא ובודאי דמהך טעמא הסכימו לכתו' כן. ואף שבאגרת אשר כתבו אלי כתוב המכונית אמינא ודאי דשלא בדקדוק נכתב וטעותא דספרא הוא ולא חשו לה רבנן. וטפי דייקי רבנן בשטר שליחות הנשלח לארץ רחוקה דודאי ידעי רבנן שמסדרי הגט מתוכו ילמדו כדת מה לעשות. אמנם בכתבם לי לשמי לא דקו בהאי מלתא. והעד על זה כי בשטר מחילת כתובה מהאשה הנז' לבעלה הנז' דשלחו מתם לידי לא נכתב כי אם שם רחל דוקא ושם וידא לא הוזכר. וגם בהא נמי לא ירדו לדקדק דלאו להכי הוא דאתו. ותו דכבר נודע מה שכ' מור"ם ז"ל בתשו' סי' פ"ד ומייתי לה ה' ג"פ ז"ל בס"ק ס"ד וע"ב ובשאר מקומות דבכל ספק שיסתפק בענין כתיבת דמתקרי והמכונה טפי עדיף לכתוב דמתקרי שהוא לשון כולל בין לשם בין לכינוי מה שאין כן המכונה יע"ש. וע' סי' ל"ו. ועל כל אלין

דהוו סדרתי לכתוב דמתקרית. ונכתב בגט בכל מקום שאת עומדת עפ"י ס' מהריק"ש ז"ל סי' קכ"ח וכ' הג"פ ז"ל בסי' קכ"ח ס"ק כ"ו ובסי' קכ"ו ס"ק מ"א ושכן מנהג עיה"ק ירושלם ת"ו וגם אנכי זכורני שכן מנהג עה"ק צפת ת"ו וע' לעיל סי' ל"ח ואף שבקוש'טא לא נהגו כן וכמו שכתבתי שם מ"מ חששתי שמא בעיר אזמיר נוהגין לכותבו ואם לא יועיל לא יזיק. גם לא נכתב מאמר ולאתריכי ממה שכ' הרב הנז' שם. גם סדרתי לכתוב מן שמי אף שאין מנהג העיר הזאת לכותבו וכן בקושטא אין כותבין אותו מ"מ רשום בזכרוני שה' כנה"ג ז"ל בטופס הגט אשר לו כתב כן וכבר ידוע דאזמיר אתריה דמר הוא. ודע שאף כי עלה בזכרוני שה' הנז' כ' בנפשכי חסר יו"ד מ"מ יען וביען לא נמצא בעיר הזאת הספר כנה"ג לא"ה לא רציתי לסמוך על זכרוני והסכמתי לכותבו מלא יו"ד מאחר שמנהג העיר הזאת לכותבו מלא כאשר עיני ראו וע' לה' ג"פ ז"ל בסי' קכ"ו ס"ק כ"ב וה' יצילינו משגיאות וכגון דא צריך לאודעי כי שם העד השני שחתם מרדכי אליעזר הכהן בן אהרן יעקב הכהן ידעתי בבירור כי שני שמות נקראו לו בעת המילה וכן בשם אביו דמידע ידיע לי כי רוב בני איטלייא נוהגים כן לקרות ב' או ג' שמות בבת אחת והעד הזה הוא מילידי איטליא. עוד אחרת צריך אני להודיע בענין עדי ההרשאה שהן הן עדי הגט וכבר נודע שיש מנהגים שונים בזה ואף שגם בזה תלי"ת נזכרתי הלכה שהרב כנה"ג ז"ל הסכים שעדי הגט לא יהיו עדי ההרשאה הוכרחתי לעשות כדבר הזה יען לא נמצאו עדים אחרים ומאן דידיע ליה כמה הרפתקי דעדו בדין עסק ביש ובפרט מציאות סופר ועדי' מחמת שנאת המגרש בכל באי שער עירו כנודע יבין לאשורו כי לא היה באיפשרי באופן אחר ואני תפלה יהיה אלקים עמדי שלא אכשל בדבר הלכה מעת' ועד עולם כיר"א:

מא

בא' בשבת בשבעה ימים לירח כסלו ש' התקכ"ז מסר דמתקרי אליה בן יאשיהו (מזרחי) ג"ך ביד אשתו בת שבע בת חיים בלי שום תנאי. המגרש הלז אמר שבקטנותו שינו את שמו לחיים אבל מעולם לא קראוהו בשם חיים ונשתקע לגמרי ובעבור זה נכתב דמתקרי. בשם האשה נכתב בתיבה אחת נראית מעט כשתי תיבות ובשיטה אחת כמשפט שמות הללו דשם טוב ויום טוב ודומיהן וע' להג"פ ז"ל בדף קכ"ג וע' להכנה"ג ז"ל בסי' קכ"ט אות ר"ג דאייתי ראיית מוהר"ם די בוטון ז"ל מההיא דסנהדרין יע"ש וראיתי בקונט' שביד הסופר חר"י גנדור סי' ק"ח שכתב שלכתחילה נכתב שם בתיב' אחת בלי הפרש כלל עכ"ד והנראה דרבנן קמאי ז"ל סמכו על ראי' זו לעשות מעשה (אמר המ"ל וע'

בנימוקי ה' אשר בס' ברך משה על הכנה"ג אה"ע סי' קכ"ט אות ר"ג וע' בית אהרן וע' לה' טיב גיטין מה שהאריך בזה):

מב

בא' בשבת בעשרים יום לירח סיון בשנת התקכ"ח מסר אברהם בן אהרן (מטראני) שני גטי כריתות ביד אשתו האחד בשם דמתקרית שינייורו בת אברהם (קורדובה) והשני בשם סולאורו דמתקרית שינייורו בת אברהם וטעמא דמלתא כי שם סול אורו הוא שם העריסה אמנם מעולם לא נקראת כי אם בשם שינייורו לבד אלא שבכתובה נכתב סול אורו דמתקריא שינייורו ובעבו' זה נכתבו שני גיטין על האופן הנז' וכמתבאר בסימנים הקודמים בדומה לזה וט' בסי' ל' יע"ש לענין כתיבת שם שינייורו כן נכתב בסי' הנז' וע' בס' אדמת קדש סי' ולענין כתיבת שם סול אורו אם בש'ין או בס'מך הנה כבר נודע פלוגתא דמוהרשד"ם ומוהרימ"ט ז"ל הובאו דבריהם בס' שמות בשם סול וע' להג"פ ז"ל בדק"ך שחילק בענינים אלו בין היכא דשכיחי ודשו בהו רבים לכותבם בש'ין או סמ'ך יע"ש ואנכי הרואה בקונט' השמות להפ"מ ז"ל שבס"ס ג"פ ובשמות לה' מ"מ ז"ל דהוו מארי דאתרא הדין כולם כתבו בס' מך יע"ש וכן נמצא בקונט' שביד הסופר הן בשם סול לבדו הן בשם סול אורו כולם כתובים בס'מך. וזאת היתה לנו שלא לשנות את אשר כבר עשוהו עפ"י הוראת מוהרימ"ט ז"ל.. איברא דהיה לבי נוקפי מאחר שאנו כותבין בגט זה שם שינייורו שהמבטא הוא בש'ין שמאלית שעל זה וכיוצא בזה נחלקו אבות העולם כנודע ואנחנו רגילין לכותבם בש'ין וכאשר רמזתי לעיל בסי' כ"ו והארכתי בתשובותי למוהריט"ס ז"ל אם כן כשאנו כותבין סול אורו בס'מך ושינייורו בש' הוי תרתי דסתרן אהדדי בגט אחד. שוב התבוננתי דבלאו הכי הוו תרתי דסתרן מאחר שמחלוקת זה ישנו גם בשמות הערים ברושא ואישקופייא ושאלוניקי ודומיהן וחד מנייהו היא העיר הגדול' קושטנדינה ואנו רגילין לכותבה בש'ין כנודע ואעפי"כ לא חשו כת הקודמין לזה ולא נמנעו מלכתוב סול וסול אורו בס'מך אמור מעת' אף אנן נמי נעביד כוותייהו ואף שאנו כותבין שינייורו בש'ין כמובן. ושם סול אורו נכתב בתיבה אחת נראית כשתי תיבות וכהסכמת ה' ע"ן בשם אורו סול וכן נמצא בקונט' שביד הסופר שכן נהגו לכתוב כת הקודמין ז"ל בשם סול אורו לכותבו בשתים נראי' כאחת.

מג

בד' בשבת בעשרה ימים לירח שבט שנת התקכ"ט מסר השכיב מרע שלמה בן משה גט על תנאי לארוסתו בונו בת משה וכך אמר לה בעת מסירת הגט מידו לידה הרי זה גיטך והתקבלי גטך זה על מנת ותנאי כן כתנאי בני גד וב"ר שאם לא מתי מעכשיו ועד סוף יום חמשה ועשרים לירח אדר ראשון משנתינו התקכ"ט לבריאת עולם ויום חמשה ועשרים בכלל לא יהיה גט זה גט. ואם מתי מעכשיו ועד סוף יום כ"ה לירח אדר ראשון משנתינו התקכ"ט ויום כ"ה בכלל יהא גט זה גט מעכשיו והרי את מגורשת בו ממני מעכשיו ומותרת לכל אדם ותהיה את נאמנת עלי לומר שלא נתיידתי עמך ושלא פייסתיך כל זמן שלא יעידו שני עדי' כשרים שנתייחדתי עמך. ואם לא מתי מעכשיו ועד סוף יום כ"ה לירח אדר ראשון משנתינו הנזכרת ויום כ"ה בכלל לא יהא גט זה גט ומעכשיו הוא בטל בתנאי זה אם לא מתי מעכשיו ועד יום כ"ה לאדר ראשון מהשנה הנזכרת ויום כ"ה בכלל נוסח זה הוא מתוקן ויפה עפ"י מה שמצאתי בפנקס הסופר מרבנן קמאי ז"ל ומדברי ה' בתי כהונה ז"ל בח"ב יעש"ב שבנוסח זה מתוקנים כל הפקפוקים שפקפק הוא ז"ל שם. ודע כי אף שמתקנת ר' יחיאל מפריש ז"ל אין לסדר גט על תנאי כנודע בנדון זה לא נתרצה הש"מ בשום אופן לתת גט כריתות כי אם על תנאי דוקא והוכרח הדבר להעשות כן. וכבר אזלא סוגיין דעלמא פה העירה לסדר גט על תנאי פעמים רבות:

מד

בג' בשבת בי"ד יום לירח מרחשון בשנת חמשת אלפים וחמש מאות ושלשים וכו' בכפר דמתקרי ק'ורו ג'שמי הסמוך לקוש'טא וכו' מסר אברהם בן יעקב שני גטי כריתות לארוסתו מורינא בת אהרן חד כלפי דידה וחד כלפי האב מפני שהיתה בת עשר שנה וחצי. המגרש הלזה בעון בצעו הושלך לדוגיאות מצד המלכות כמנהג והיה נתון בכבלי ברזל בתוך הדוגיא אשר היתה לפני הכפר הנז'. ויען כי העיגון רב מאד והדוגיא היתה נוסעת לאחת מאיי הי' הוכרחתי לעשות משפט כתוב. והנה בכפר הנז' מרגלא בפומייהו דכולהו אינשי מכל העמים להקרא בשם קו'רו ג'שמי. האמנם הקול נשמע שהרבנים הקודמים לא סדרו גט שם מפני שלימים ראשונים היה נקרא בשם ביל וידיר והנה נמצא ס' גל של אגוזים שנדפס בביל וידיר וכמדומה כי זה הוא ובעבור זה לא רצו להכניס ראשן בספק שינוי השם. ואולם לעת כזאת בנדון הלזה שהיה בלתי אפשר לסדר הגט במקום אחר כי הגוים השומרים לא היו מניחים אותו להתרחק מהדוגיא וכמה טרחות טרחנו עד שנתרצו להוציאו אל היבשה הוכשר הדבר לתקן הענין בתוספת מאמר דמתקרי

הרומז אל שם אחר שנשתקע ככל אשר אנחנו עושים בשמו' האיש והאשה וכמו שכ' בסימנים הקודמים כמה פעמים. ושוב נמצא בס' יא"ה ד"ן ע"ג הובא מכתב אחד למהר"ש הלוי ז"ל ובתוך דבריו כ' שהרבנים הגדולים מהר"ר יחיאל באשן ז"ל ומהר"ח אגוזי ז"ל ומהר"ש ן' ווילייסיד ז"ל שסדרו גט בכפר קו'רו גי'שמי ונסתפקו במאמר דעל כיף וכו' יעש"ב כי מפורש יוצא שלא נסתפקו בשם אחר ואעפי"כ נכתב דמתקרי מאחר דלעתות כאל מפי השמועה הזאת יצא הקול שהיה לו שם אחר וכמדובר. השם מורינא חקרנו כי הוא לה שם העריסה ונכתב בא'לף כמשפט שמות הלעז וכן נמצא בשמות שבס"ס ג"פ סי' י"ו ונ"ח וכן נמצא רבים בקונט' שביד הסופר וע' בס' יא"ה בשמות בדף קכ"ז שהסכים לכותבו באל'ף וע' למרן הג"פ ז"ל בד' נ"ט ע"א ובס' ע"ן וההוא כללא דכייל מוהר"י בנבנשת ז"ל הובאו דבריו בס' בני דוד כבר כתבתי לעיל סי' ל"ט דכמדומה לית דחש לה בהרבה שמות שנמצאים מהם לזכר כאשר הארכתי שם ויען אחר שנכתב הגט דכלפי דידה ומסרו המגרש ליד אביה ולידה במעמד אביה כמשפט לא הניחו הגוים השומרים שיעמוד המגרש שם כי היום פנה לערוב ופחדו משם הדוג'יא הוכרח הדבר להעשות שצוה לסופר לכתוב גט שני כלפי האב ולעדים לחתום ומינה שליח גמור ככל משפטיו למסור הגט ביד אבי ארוסתו וקבל עליו שלא לבטל הגט ואת השליחות כסוגיין דעלמא. וילך לו אל הדוג'ייא מקום אשר אסירי המלך אסורים. ותיכף נכתב ונמסר בו ביום ביד אבי הארוסה ולא נמנענו לכתוב העומד היום בכפר וכו' מכיון שהי' שם בתוך הדוגיא קרוב ליבשה בתוך עיבור של הכפר הנז' (אמר המ"ל עי' לגאון עוזינו הרב חק"ל אה"ע סי' נ"א) ומפני הנקודה שעל שם הכפר נמסרו פעם אחת בע"מ בלי נקודה ועוד פעם שנית ובנקודה וכן נעשה בכל המסירות שני פעמים:

מה

בג' בשבת בשני ימים לירח אדר בשנת התק"ל מסר שמואל המכונה קייאמאל בן משה (צרפתי) ג"ך ביד ארוסתו אסתר בת משה (בונסינייור) מידו לידה בש"ת ודע שאף שבס' דב"מ דף קפ"ו ס"ג פקפק בשם המגרש ששמו כשם חמיו יע"ש ומינה דה"ה נמי כששמות האבות שוים כנ"ד מ"מ לא חששנו לזה להצריך לשלש כי אעיקרא דמלתא אין דמיונו עולה יפה להה"א דבס' הלק"ט שרמז שם וכמו שהשיג עליו בס' פה"א דס"ז ע"ד דהיכי תיסק אדעתא שנשא בתו ובכה"ג דנ"ד שיאמרו שנשא אחותו הא ודאי לא יעלה על לב לעולם. ונמצא כיוצא בזה בשמות הגטין שנתנו לפני הרב פ"מ ז"ל ולפני ה' מ"מ ז"ל הן בשם המגרש כשם חמיו והן בשמות האבות שוים וע' להג"פ דקי"ט בענין שם

בנימן במגרש ששמו כשם חמיו וכן נמצאו הרבה מאד בקונטרס שביד הסופר. וגדולה מזו נמצא בשם אבי המגרש יעקב הכהן ושם אבי המתגרשת יעקב הכהן ולית מאן דחש לשלש. ולענין מה שכ' בס' הלק"ט אם שם המגרש ואביו כשם אחד מהעדים עי' בס' ג"מ דט"ז מה שמ"כ שהצריכו לשלש יע"ש ובשם אבי המגרש כשם אבי העד עי' פה"א ח"ג דל"ב סע"ב ודל"ד ע"ד ובח"ד דף י"ב ע"א בשם אבי המתגרשת (אמר המ"ל וע' להרב בית אהרן אה"ע מע' הש'ין אות כ"ט וע' פה"א ח"א דס"ז ע"ד וחיים שאל ח"א סי' ט"ל אות א' שכתבו כן בפירוש וע' גנזי חיים ועיין הוראה דב"ד בשם דוד):

מו

בד' בשבת באחד עשר יום לירח אלול התקל"א מסר יצחק בן חיים דמתקרי חידאר ג"ך בש"ת ביד אשתו מזל טוב בת משה אבי המגרש הלזה היה ידוע וניכר לכל בכנוי חידאר שהו' פירוש חיים בל' תוגרמה כנודע ובנו המגרש הלזה היו קוראים אותו התורגמים חידאר אוג'לי ולפעמים גם היהודים בעלי מלאכתו היו קוראים אותו בשם יצחק ונלוה עמו חידאר כי בזה היה ניכר ונבדל מיצחק אחר ככל כנוי המשפחות ולכן בחרנו לכותבו כן כמובן ויען כי כעת לא נמצא כנוי זה בדברי האחרונים בעלי השמות ואף לא בקונטרס הסופר חקרנו ודרשנו מפי בקי בגופן שלהם ונכתב באותיות אלו ואף כי בפי ההמון הוא אידי'אר בא'לף מ"מ עיקר כתיבתו וקריאתו הוא בחי'ת ועי' להרב פ"מ ז"ל ח"ב סי' ק"ל בשאל' ובתוך התשובה אלא שיש שם יו"ד נוספת כמובן. שם האשה נכתב בשיטה אחת ובתיבה אחת נראית כשתים כמשפט שמות כיוצא באלו כנודע וכמש"ל סי' מ"א וע' בס' פה"א ח"ג דל"ג ע"א:

מז

בה' בשבת בי"ו לירח אדר ראשון בש' התקל"ב גירש אברהם בן שמואל (ייאני) את ארוסתו סול בת יוסף (פינטו) בג"ך על ידי שליח מצליח בן אברהם ומסרו לה השליח בו ביום בכפר קורו ג'ישמי. בענין שם האשה כבר נודע ס' מהרשד"ם ז"ל ודעמי' לכותבו בש'ין ומה שערער עליו ה"ה מהרימ"ט ז"ל הו"ד ב' שמות וע' לה' ג"פ ז"ל דק"ך ע"ב שהסכים גם הוא דטפי עדיף לכותבו בס'מך יע"ש. וחזינן לרבני עירינו חלקם בחיים ה"ה הפ"מ ז"ל בגטיו שנסדרו לפניו ה"ה בס"ס הנז' סי' ל"ו שנכתב בס' גם הרב מ"מ בגיטין סי' פ"ח כתבו בס'מך ולמצאו כמוהם בקונט' שביד הסופר שהוחזקו לכותבו כן ואע"ג דבשמות כיוצא בזה הורגלו לכתוב בש'ין והעד על זה קושטנדינה וכמש"ל סי' ל"ב. כבר

כתבתי בסי' מ"ב בשם סולאורו דבתר רבנן קמאי ז"ל אזלינן ועלינו לעשות כאשר הנהיגו. ועתה נלע"ד דלא הוו תרתי דסתרי בגט אחד דשאני שם זה דמצינן למטעי ביה כמ"ש מהרימ"ט ז"ל מה שאין כן בשאר השמות אנשים ונשים ועיירות דליכא למטעי בהו כלל וע"כ הנהיגו לכותבן בש'ין כנלע"ד ועתה כבואי פה אזמיר ראיתי במזכרת הגיטין לה"ה כמהר"י הכהן זלה"ה שכתבו בש'ין וכן ראיתי בזכרוני הסופר הח"ח אבירו נ"ע שנכתב בש'ין וע' בס' יא"ה באות השי'ן (אמר המ"ל וע' בס' שלחן המלך בד' ג"ל בגט הנשלח מנ"א יע"א לעי"ת אזמיר יע"א ע"י הרב המסד כמהר"ש חזן ז"ל שסידר לכותבו בס'מך מך באומרו שאפשר שגם במ"ק (היא אזמיר) המנהג לכותבו בס'מך והיתה העלמה ממנו מעשה רב מרבני עה"ק ירושלם ת"ו בגט שנשלח על ידם לעי"ת אזמיר יע"א המובא בס' מזבח אדמה בד' מ"ה ע"ד שכתבו בש'ין כי כן הוא מנהג אזמיר אף שבעה"ק ירושלם תו"ב כותבין בס'מך ע"ש):

מח

בה' בשבת בתשעה ימים לירח מרחשון מש' התקל"ג מסר דוד הלוי בן ישראל הלוי המכונה קייופילי ביד אשתו שני גיטי כריתות הראשון בנוסח דמתקרית אורו בת אברהם (ניגרי) והשני בנוסח דמתקרית אסתר בת אברהם. וטעם הדבר כי האשה הלזו נקראה בשם העריסה אורו ונשאת לאיש אחר בבאל'אט בשם אורו ונתגרשה ממנו בג' בשבת בי"ט לירח סיון בש' התקכ"ו בשם אורו. ואחרי כן באה פה כפרינו ונכנסה לשרת בבית בעה"ב א'. ויען היה שם בבית אשה אחרת ששמה אורו הסבו את שמה אסתר. ויהי מאז כ"ע דפה כפרינו קרו לה אסתר וליכא מאן דקרי לה בשם אורו וכבר כתבתי כמה פעמים בסימנים הקודמים בנדונים כיוצא בזה דעבדינן עובדא בכה"ג בשני גיטין בתוספת תיבת דמתקרית להורות על השם האחר כנודע. ואולם ראינו להקדים הגט בשם אורו להיותו שם העריסה וגם שכבר נתגרשה פעם אחרת בשם הזה כמדובר. וגם שבשטר כתובתה עם הבעל הזה השני נכתב אורו ועוד אחרת שאף לאחר שנקראת אסתר לא נמנעו קרובי' וכל יודעה מלפנים לקרא אותה בשם אורו ועל כל אלין דהוו הוקדם שם אורו כמדובר. בכנוי קייופילי צריך לאודועי כי עיקר הכנוי הזה הי' המגרש שהעידו שהיה לו נזם באזנו ועל כך היו מכנים אותו קייופילי דהיינו נושא הנזם כנודע. ואולם אשתרבובי הוא דאשתרבב בפי ההמון לכנות כן גם לבניו אחריו אלא שבמקום אשר יאמר להם קייופלי אוג'לי לפעמים היו מכנים אותם בכנוי קייופילי לבד ובעבור זה נכתב המכונה קייופילי אחר שם האב שהוא העיקר ויוכל להתפר' דקאי נמי לבן. וע' למור"ם ז"ל סי' קכ"ט ס"ט

ולהג"פ ז"ל ס"ק מ"ז וליכא לאקשוי' דהכא עבדינן עובדא בהיפך בכנוי הלוי דכתבינן ליה תרי זימני כי שניין דא מן דא ורב המרחק. אופן כתיבת הכנוי הלזה נמצא בשמות שבס"ס מ"מ סי' קמ"ה:

מט

בו' בשבת בעשרה ימים לירח מרחשון בש' התקל"ג מסר יוחנן בן אברהם (וינטורא) ג"ך ביד אשתו פ'ושטירה בת יצחק (פארסי) מידו לידה בש"ת ואף דאמור רבנן שיש לזהר שלא לסדר גט בע"ש הוכרח הדבר להעשות כן כי הבעל היה נחפז ללכת ובקושי גדול הוציאוהו מתוך הספינה ואף אם יום או יומים יעבור תשאר האשה בעיגון רב. ומאן דקרי ותני טעם הדבר למניעתו בע"ש עיניו יחזו דכל כמה דאיכא ביה טעמא להכרח סדורו בע"ש שפיר דמי להעשות כן. וע' ב"ד סי' פ"ז שהי' בע"ש. שם האשה ע' בס' שמות שכתבו בא'לף ומשם קונט' החרי"ק כתבו בה"א יע"ש ועיין הלק"ט וע' להג"פ ז"ל בדק"ך ע"ב שיטה נ"ד דמילתא אגב אורחיה לענין הש'ין כתבו בה'א לבסוף יע"ש. ונראה דידעי לה רבנן דנגזר מלשון יוני הוא. וע' בס' יא"ה בקונט' השמות ותמהני שלא הזכיר דברי הרב ס' שמות ז"ל. ומה שכתוב שם בס' נרא' דתלי בפלוגתא עתיקא בשי'נין כיוצא באלו ואנן כתבינן קושטנדינה וכן כל דדמי לה בשמות. ומפני היות השעה דחוקה כמדובר לא נכתב גט שני בעבור נקודת הפ'ה אמנם נמסר שתי פעמים וכהוראת מהר"א ן' חסון ז"ל וכסוגיין דעלמא אשר כתבתי בסי' הקודמים:

נ

בד' בשבת באחד עשר יום לירח סיון בש' התקל"ג מסר וינטורה בן מאיר (אשכנזי) ג"ך בש"ת ביד שלוחו נסים המכונ' בכור בן יצחק (פאלינשייא) להוליכו לארוסתו רבקה בת משה (רומאנו) שם המגרש הנז' נמצא בס' שמות בשמות הנשים באות הב'ית והוי"ו וע"ש שהסכים לכותבו בו'יו בתחילת השם וע' בשמות שבס' יא"ה באנשים ובנשים. ולענין משפט כתוב בסוף השם אם באלף או בה'א הלא תראה שבס' שמות הביא משם מהרימ"ט ז"ל בה"א. ואולם הוא ז"ל הסכים לכותבו בא'לף וכ"כ ה' ע"ן ז"ל וכן נמצא בקונט' שביד הסופר שנכתב וינטורא אמנם זאת מצאנו בקונט' הנז' שתי פעמים שנכתב בה'א ויהיב טעמא כי כן היה חותם המגרש בה'א ובנדון הזה כאן נמצא וכאן היה שראינו חתימתו שהוא חותם בה'א ועל כן נכתב בה'א. ודע שאף ששם זה באנשים מהנראה שהוא לעז שעיקר שמו גד וכן נמצא בקונט' שביד הסופר גד דמתקרי וינטורה. מ"מ

בענין הלזה חקרנו על עיקר שם זה והגיד לפנינו אביו שמעולם לא נקרא בשם גד ובעת המילה נקרא וינטורה על שם זקנו אבי אביו שהיה נקרא כן. וגם העיד לפנינו על אביו שמעולם לא נקרא בשם גד כ"א בשם וינטורה וכן היה חותם וכן נמצא בקונט' הנז' שתי פעמים שנכתב בשם וינטורה לבד:

נא

בג בשבת בט"ו יום לירח אייר בש' התקל"ד מסר הש"מ בנימין בן נפתלי (מזרחי גורג'י) ג"ך בלתי שום תנאי ביד ארוסתו שרה בת משה מידו לידה. בכתיבת שם המגרש הנז' ידעי רבנן דבר המחלוקת כי רבו שה' תה"ד סי' רל"ג כ' שיש לכותבו חסר יו"ד בתרא וכ"פ מרן ז"ל בסי' קכ"ט ס' ל' וכ"כ בס' הגט למוהר"י מינץ וכ"כ הלבוש ומהרשד"ם סי' ק"ה והמבי"ט ח"ב דקכ"ח וכ"כ בשמות השניים שבמוהריק"ש ז"ל וכ"כ הכנה"ג בס' הגט בשער השמות וע' להרב יד אהרן נר"ו בשמות האנשים שכתב שכן נהגו באזמיר מהרש"ל ז"ל ומהר"י ן' נעים ז"ל וכן ראיתי בגטי ה"ה מהר"י הכהן ז"ל בסי' ט"ו וא"ך. ואולם רבים לוחמים וס"ל שיש לכותבו מלא ה"ה מהרש"ל ז"ל הובאו דבריו בס' שמות וכעת הם בים של שלמה למס' גיטין שנד"מ. וכן כ' מארי דאתרין ה"ה מהרימ"ט ז"ל הוב"ד שם בס' שמות. וכן כ' מהרי"ל ז"ל בסי' ק"ז בשם מהר"ח ז"ל וכ' ה' כנה"ג בסי' קכ"ט הגב"י אות קפ"ח שהוא בעל א"ז יע"ש וכן כ' מהר"י וייל ז"ל משמו סי' ק"ץ וכן הביא ה' ס' שמות משם מהרי"ב ומהר"י מרגלית ומהר"ש חיות ז"ל. והרב ס' שמות ז"ל אחר שהעמיק הרחיב בענין הסכים דטפי עדיף לכותבו מלא וע' בהלק"ט דס"ד וכן הסכים בס' נחלת שבעה דקל"ה ע"ג וכן כ' ה' בית שמואל ז"ל סי' קכ"ט ס"ק מ"ו משם הד"מ וע' לו שם בשמות וע' בס' דבר משה סי' ע"א אות יו"ד וה' ג"פ בסי' קכ"ט דקי"ט. ובס' עזרת נשים ז"ל אף שהסכים לדעת הסוברים לכתוב חסר כ' דאזלינן בתר חתימתו יע"ש וכ' עוד שם בס' ע"ן כי בכל מקום כותבין כפי מנהג המקום יע"ש. ומעתה נחזי אנן מנהגא דאתרין איך עשו גדולי הדור שלפנינו. וחזינן בגיטין שניתנו לפני ה' פ"מ ז"ל בסי' י"ט וסי' מ"ז כ' ב' גיטין הראשון מלא והשני חסר וכן כ' בס' הלק"ט דנ"ז ע"ג שעשו באנדרונופולי. ואולם ה' מ"מ ז"ל בשמותיו סי ל"ז וע"ב וע"ו וקמ"ד וקמ"ח כ' גט אחד מלא בלבד ואף שבסי' ל"ז בדפוס כתוב חסר הוי יודע כי טעות הדפוס הוא כי בדקתי בקו' שביד הסופר שממנו הועתקו והרי הוא שם מלא. שוב ראיתי שכן כ' ה' דברי אמת ז"ל בסי' ג'. גם בקונ' הנז' נמצא לרבני הדור ז"ל כי לא השוו מדותיהם יש מי שכתב גט אחד מלא בלבד ויש מי שכ' ב' גיטין א' מלא ואחד חסר ובגיטין שניתנו

לפני הרב המופלא מוהר"י רוזאניש ז"ל נכתב מלא ובגט אחד וכן בגיטין שניתנו לפני מהרר"א ן' שנג'י ז"ל ובגטי מהר"י בכר דוד ז"ל נמצאו כולם בב' גיטין אחד מלא ואחד חסר ואף שבתשובתו בס' דברי אמת סי' ג' נראה שהסכים לכותבו מלא. מ"מ למעשה נראה שהחמיר להצריך גט ב'. ואולם שם נמצא בגט ש"מ דהוה תקיף ליה עלמא שכ' גט א' מלא ותו לא ועוד נמצא שם שאחר שכתבו ב' גיטין מלא וחסר הוצרך עוד גט שלישי מחמת ספק בשם האשה ונכתב בו מלא באופן דטפי עדיף כמובן ועל כל אלין דהוו בנ"ד שהיה שכ"מ ותקיף ליה עלמא פטרנוה בגט א' בשם בנימין מלא וה' יצילנו משגיאות:

נב

בה' בשבת בשבעה ימים לירח תמוז בשנת התק"ל וארבע מסר ברוך בן דמתקרי אליה (קאסטורייאנו) ג"ך בש"ת ביד אשתו פאווא בת יעקב (שאול) בשני גיטין הא' כסדר הנז"ל והשני בנוסח ברוך בן חיים דמתקרי אליהו. והנה על ראשון ראשון בשם אבי המגרש לא חל הספק כלל בשם אליהו אף דכבר נודע מה שיש בזה מן האריכות בספרן של צדיקים ואחרון אחרון ה' ס' שמות ז"ל וכולהו רבנן דבתריה ז"ל וחזינן למהר"א אלפאנדארי ז"ל בשמותיו שעל הרוב כ' שני גטין אחד בשם אליה ואחד בשם אליהו וע' לו בסי' קכ"ו שכ' דאתקרי אליה. ובקו' הסופר נמצא ברובן בנוסח דמתקרי אליה ומסתמא נראה דמחמת הך ספיקא אתא למכתב הכי לרמוז אל שם אליהו כמובן מ"מ כבר נודע דהיכא דנתברר שאין לו כי אם אחד מאלו לית לן לספוקי במידי וכמו שכ' מור"ם סי' קכ"ו סכ"ב וע' להג"פ שם. ואתה תחזה למהר"א אלפאנדארי ז"ל שם בשמותיו סי' קי"ב שכ' גט א' בשם אליה ונתן טעם כי נתברר שהיה שמו אליה וע' שם סי' קל"ג וקל"ט וקמ"ט. גם בשמות ה' פ"מ ז"ל שבס"ס ג"פ בסי' ד' וה' נכתב בשם אליה לבד וע' לעיל סי' כ"ז וע"ח ומ"א ומ"ז. והכא בנדון זה בדקינן בגברי ושמעינן דכ"ע לא ידעי ליה כ"א בשם אליה וכן ראינו בחתימת ידו וגם בעלית ס"ת הועד לפנינו כי היה עולה בשם אליה וכן כ' בכתובת המגרש הלזה ובכתובת אחותו הנשואה באופן שלא בא לכלל ספק כלל בשם אליהו:

ואולם הוכפלו הגיטין מחמת שראינו בחתימת ידו חיים אליה וכן נכתב שמו בשטר אחד מעסק שהיה לו עם אחרים וכן נכתב בכתובת בתו אמנם נראה דשם זה מחמת חולי הי' כי כ"ע לא ידעוהו בשם חיים כלל וגם בעלית ס"ת לא היה עולה כ"א בשם אליה לחודיה. ומ"מ הוכשר הדבר בב' גיטין כנז"ל הראשון כנז"ל כי הוא העיקר בשגם נשתקע מקריאה ומידיעה וסגי לזה בתוספת מלת דמתקרי לרמוז אל שם חיים המשוקע

ובעבור חתימת ידו ודברים שבכתב הוצרכנו לגט שני בנוסח הנז"ל בקדימת שם חיים כי הוא שנוי מחמת חולי כנודע וע' בס' דב"מ ח"ג סי' י"ב ובשאר מקומות אשר הם כתובים לעיל בשמות שנשתקעו הדומי' לזה:

בענין שם האשה לא נמצא כמוהו בספרי קמאי ז"ל אמנם ה' דב"מ בח"א סי' ע"ב סקל"ה כ' משם מהר"א מוטל ז"ל לכותבו בשני וו'ין וא'לף אחר הפ'א ולבסוף. והעיד שכן כ' ה' מר אביו ז"ל אף שבס' בארות המים דף רי"א סותר עדותו והוא עד שכתבו בוי'ו אחת ע"ש ואולם בשמות לה' מ"מ ז"ל בסי' נ"א נכתב בשני וו'ין וכדברי מהר"א מוטל ומהרש"א ז"ל בעדות בנו ז"ל. וה' יא"ה ז"ל בקו' השמות כ' כן משם ה' מהר"י ן' נעים ובהסכמת מהר"י בנבנשת ז"ל יע"ש. וכ' כן משם מהר"ש ויטאל ז"ל בשם פאוונא יע"ש וכן הובא שם זה בקונט' הלק"ט יע"ש וע' להכנה"ג ז"ל בי"ד סי' פ"ב בהגב"י אות ל"א לענין העוף הנקרא פאוון יע"ש וכן ראיתי בקונט' הסופר מרבנן קמאי בעירנו זאת שכתבו בשנת התס"ג והת"ק פאווה. ועל כל אלין דהוו והסכימו בזה נכתב כן. ואף שבכתובה היה כתוב פאב'ה לא חששנו לזה כי טעותא דספרא הוא וידעינן ביה אשר לא ידע ולא שבקינן סברות כולהו רבוותא ומעשה רב ממארי דאתרין מפני טעותו של סופר בדבר שאינו ניכר במבטא הלשון לאזן שומעת ואין בו שינוי בקריאה כלל כמובן וה' יצילנו משגיאות:

נג

בג' בשבת בכ"ה יום לירח אב בש' התקל"ד מסר מנחם הכהן בן חסדאי הכהן (מאיזנימיט) ג"ך ביד ארוסתו דמתקרי' הנולה בת יהודה הכהן האשה הלזו נתגרשה מאיש אחר ועל לא הודע נסתבלה עם הכהן הלזה ובהודע הדבר כתב לה ס' כריתות ונתן בידה בענין שם האשה הלזו טעם כתיבת דמתקריא כבר ידוע כי הוא זה סברת רבני עירינו ז"ל שהחזירו גט אחד שבא ממצרים בשם הנולה לבד ועכבו מלתתו ביד האשה כי חששו כי שם זה נגזר מחנה והנהיגו לכתוב דמתקרית הנולה כאשר הדבר מבואר בס' מטה יוסף ח"א א"ה סי' א' ורמזתיו לעיל סי' י"ו:

אך את זה רחש לבי לבאר כי מאחר שאנו מצריכים לכתוב דמתקרי מחשש כי נגזר הוא משם חנה כמדובר אם כן יחויב בהכרח שיכתוב בה'א לבסוף כמו אם היה נכתב חנולה שבודאי הוא בה'א בשורש השם אשר ממנו חוצב דומיא דשרה שרולה רבקה רבקולה ודומיהן וע' לה' ג"פ דקכ"ד ובס' ע"ן בשם אסתר יע"ש. וכן נמצא בקונט' שביד הסופר סי' רל"ה ורע"ה וע' בשמות שבס"ס מ"מ בסי' ק"י שנכתב הנולא באל"ף וסיים שם ז"ל ושם הנולא כך בא כתוב שם עכ"ל כלומר כי לא היה כן משפט כתיבתו שהיה צריך

ליכתב בה"א. ואולם כיון שבא כתוב כן לא נמנעו מלתתו כי אין דבר זה פוסל כנודע והוי יודע כי זה הוא הגט שנאמרו בו דברי הרב מטה יוסף ז"ל ונשמט מהדפוס תיבת דמתקריא ולדידי חזי לי הקונט' אשר ממנו הועתקו השמות אלו וכתוב בו דמתקריא. ובשם המגרש נכתב בו שהוא ממשפחת יעבץ ככתוב בס' מטה יוסף.

ואיך שיהיה נראה דנכון הדבר לכתב בה"א לבסוף אמנם חזינא בקונט' שביד הסופר סי' ס"ח שכתבו שני גיטין והוה גט קטנה וכתבו חד כלפי דידה וחד כלפי האב בא'לף לבסוף ועוד גט ג' כלפי האב בה"א לבסוף ומחמת ספק בשם המגרש הוכרחו לכתוב עוד שני גיטין כלפי דידה וכלפי האב וכתבו בהם הנולה בה"א באופן דבחמשה גיטין אשר היו שם נכתב בשניהם בא'לף ובששלתן בה"א. ואני נבוך בזה הרבה מה ראו על ככה להצריך כפולים בזה וכלל גדול בידינו דבכל מקום שיסתפק בזה כתיבת הה"א עדיף טפי וכאשר הסכים ה' ג"פ שם ס"ק קל"ח ואם עשו כן ממה שנמצא בס' שמות הגיטין בשם חנולא למהרימ"ט ז"ל עמ"ש ה' ג"פ ז"ל שם בס"ק קל"ו שעפ"י דבריו ז"ל בדעת מהרימ"ט ז"ל דלעולם הולכים אחר עיקר מדות השם הנכון הוא לכתוב לכתחיל' בה' א כמבואר. ואם ממה שנמצא בס' שמות שם הנא יע"ש הרי הרב ע"ן כ' עליו שבקונטס מהריק"ש ז"ל כ' גם כן בה"א ויש להסתפק בו אם מלשון ערבי הוא וצ"ל בה"א והסכים דראוי לכותבו בה"א יע"ש ועוד שהרי ה' מטה יוסף כתב שאפשר ששם הנולה נגזר משם הנה שפתרונו בלשון ערבי שמחה יע"ש ואם כן מן הראוי לכותבו בה"א כמובן (אמר המ"ל בתר דלחיכנא עפרות רגליו אמינא כי היה לו להביא מ"ש הרב מטה יוסף ז"ל שם סמוך ונראה כי אף שהוא לשון ערבי נראה לכותבו בא'לף לבסוף לפי שיש לכותבו ע"ד הספרדים ללועזים בלעז שלהם שכותבים אל'ף בסוף ע"ש וע' יאיר נתיב סי' כ"ג אות ל"ב ומוכרחים אנו לומר כי דברי הרב מטה יוסף ז"ל לא נראו בעיניו להיות כי עיקר ראייתו הוא מדברי ה' ס' שמות והוא ז"ל בסו"ד העלה דיש לכתוב דוקא כפי מדות הלשון אשר חוצב ממנו השם וע' כרם שלמה סי' ג'ן) אמור מעתה לא ידעתי מדוע הוצרכו לכפול הגט מחמת זה והיותר קשה להקדים הנכתבים בא'לף לנכתבים בה"א. ואמת הדבר כי לעיל בסי' י"ו כתבתיו בא'לף בגט שניתן בח'אס קיו' אי בש' התקי"א ואיני יודע אם נכתב כן בגט או אנכי שגיתי בכתיבתו כי זה היה מעשה בתחילת ביאתי אל המקום הזה ולאו אדעתאי ומ"מ הנכון לכתוב גט א' בה"א לבסוף ומה גם כי כן נתגרשה אשה זו באופן זה. והי"מ מעו"ע:

נד

בב' בשבת בי"ו יום לירח טבת בשנת התקל"ה מסר סעדי המכונה קונורטי בן מאיר ג"ך ביד אשתו בנוסח זה אנת אנתתי דמתקרית נהמה בת זרחיה המכונה בכור (צאלאח) ואשים דברי על ראשון ראשון בשם האיש הנה שם סעדי נמצא בקונט' השמות לה' יא"ה ז"ל וכן נמצא בס' הלק"ט דף נ"ה ועיין לעיל סי' כ"ט ומבטאו הס' והעין בפ'תח והדל'ית בחיר'יק ונלע"ד שהוא לשון הק' ונגגר מענין וסעדו לבכם שפירושו סמך וכמ"ש הרד"ק בשורש סעד ויהיה פירושו בתוספת היו"ד לכנוי היחיד המדבר בעדו סעד שלי על משקל כבודי עזרי מגיני משגבי מנוסי מושיעי ורבים כמוהו ויתכן עוד פתרונו מלשון ערבי ופירושו עושר שלי כמו עושרי בלה"ק על משקל כבוד עשרו לנסתר יהיה למדבר בעדו עושרי כי העושר בל' ערבי הוא סעד ותוספת הי'וד לכינוי וע' לה' ע"ן דכ"ח בשם אם סעד ואף שמבטא מלה זו בערבי אין העין נרגשת בתנועת הפ'תח וכמעט נראה מבטאה בשו"א נח מ"מ עין רואה לה' הנז' דט"ו בשם סעדה כתב שמבטא הע'ין בפ'תח יע"ש ואולי הוא כן בשם איש מבטא הדל'ית בצי'רי כי זכור אני שם כזה באשה סעדה ומבטאו הס'מך בפ'תח והעין בשו"א נח והדל'ית בפ'תח. וע' בהלק"ט בקונ' סי' ה' דף נ"ב סע"ד ובס' ג"פ דף צ"ב. ואיך שיהיה מאחר שמצינו בשם איש הסמך והע'ין בפ'תח וכמו שכ' הרב הנז"ל אם כן לא דבר רק הוא לומר שגם שם סעדי כמוהו ומענינו וממה שתדעהו כי מבטא שמות הללו בערבי הם מלעיל משא"כ בשם סעדי כי מבטאו בפי הכל מלרע ועיין בס' פרי האדמה ח"א דף פד ע"ד שהוזכר בשאלה שם זה סעדי ובעדות הגויה בל' הערבי קראה אותו סעיד כי משורש אחד נגזרו. ואף שיש לדחות כי הגוים טועים בדמיונם להשוותם זה לזה. ואיך שיהיה בין הכי ובין הכי לא נפקא לן מידי כי משפט כתיבתו הוא כאשר כתבנו. וליכא למימר דאיפשר שהוא קיצור משם סעדיה ובאנו לספק אם צריך לכתוב גם עיקר השם דהא סמך סעדיה בשוא וזו בפתח וחיריק הדלית אין לה שייכות עם שם סעדיה כלל. ודע כי אלמלא שנמצא בשם הזה בהלק"ט ובקונט' ה' יא"ה ז"ל. היה אפשר להסתפק שמא משפט כתיבתו בצ'די והוא מן תרחיב צעדי תחתי ואף כי רחוק הדבר לשום את שם זה ואין בו טעם. אמנם מאחר שנמצא כן בסמך כמדובר אין לנו לבדות מדעתינו לבא לכלל ספק. ומן האמור בזה תורה יוצאה דליכא לספוקי נמי שמא הוא מענין עדות מן ושהדי במרומים. חדא דהתם כתוב בש'ין וה'א. והנה שם זה מצאנוהו בסמך וע'ין כמדובר. וגם בנקודת הה'א נמצאו ספרים רבים בשו'א קמץ אף שמדברי הרד"ק ז"ל בשרש והרב מנחת שי ז"ל נראה שהוא בשו'א פתח יע"ש. ומ"מ הרי

אינו בדומה לשם זה כמובן. וע"כ אלין נכתב סעדי וכן היה כתוב בשטר הכתובה ובס' בארות המים דף ק"ף ראיתי שכ' סהדי. ואולי הוברר שכן היה שמו והכי הוה חתום:
ובשם האשה כבר נודעו דברי ה"ה מוהרימ"ט ז"ל בזה הובאו בס' שמות והסכמת הרב המחבר ז"ל לכתוב נהמה בתוספת דמתקרית יע"ש וע' בס' יאיר נתיב למהר"א הלוי דף י"ט ומטה יוסף ח"א א"ה סי' א' וכ"כ בשמות הגיטין שבסו"ס מ"מ ז"ל סי' ק"א וקכ"ד ועוד נמצא לו כן בקונט' כ"י במה שהושמט מהדפוס בין סי' ק"ד לסי' ק"ה וכן הובא בקו' הלק"ט יע"ש. וכן נמצא בקונ' כ"י שביד הסופר סי' ק"ז ורמ"ב ועוד שם בש' התק"ב ואם ראה תראה בסי' קמ"ז שכתבו ב' גטין א' בשם נהמה ואחד בשם נחמה מבואר הדבר שהיה שם מקום ספק דאיכא דקרו לה הכי ואיכא דקרו לה הכי. ועי' בס' בארות המים דף רי"א ע"א וע"ד שנכתב בלתי מאמר דמתקרית:
ושם זרחיה כן הוא בעזרא סי' ז' פסוק ד' ובסי' ח' פסוק א ובד"ה א' סי' ה' וסי' ו' ועיין עז"ן בשם זרח וכן נמצא בקו' כ"י סי' ר"ח ועיין בשירי והקדמת הרז"ה ז"ל לס' המאור. ואף ששם נמצא זרחיהו בתחילת ההקדמה מ"מ בתר רובא אזלינן ואתברר לנא בשם זה דאבי המתגרשת שלא נקרא זרחיהו כלל:

נה

בד' בשבת בשנים ועשרים יום לירח אדר ראשון בש' התקל"ה מסר המומר יהודה בן יעקב המכונה ג'ליבי ג"כ בלי שום תנאי ביד שליח קבלה חיים בן אליה (סאראגוסי) שמנתה אותו שליח קבלה כהוגן ותחז"ל רבקה בת יצחק (ד"מ) ארוסת המומר הנז' הלא מראש מלתא כדנא להעשות שליח קבלה בגט מומר שומא היתה בלבי מזה רבות בשנים לעשות כן מאחר שהמגרש והמתגרשת תרוייהו קיימי בתוך העיר ואין כאן שום מקום לחששת הראשונים ז"ל ועילא מנהון הר"ר פרץ ז"ל כנודע. ועדיף טפי מענין הזיכוי וההולכה כי לא ימלטו מן הגמגום כל חד מינייהו.. וכאשר כתבתי לעיל בסי' ל"ה ובפרט בענין נדון זה כי רחוק היה הדבר שיתרצה למסור הגט שני פעמים כי קשה הוא ובכח גדול וטרחא יתירתה נתרצה לעשות כדבר הזה ואולם הוה בעי לעשות כן והוא עומד על רגליו בקיצור מופלג באשר הענין מפורסם למאן דידע את האיש ואת שיחו ואיכא למיחש טפי חששת בטולו עד שיבא הגט ליד הארוסה. ואף שיוקדם אליו מעשה זיכוי מ"מ לדעת הר"ן ז"ל ופסקו מור"ם סי' ק"מ ס"ה חוב הוא לה ואינה מגורשת עד שיגיע לידה:

כי על כן הסכמתי שתמנה הארוסה שליח קבלה בפני עדים ולרוחא דמלתא היה המינוי גם כן בפני ב"ד דפקיעי ואחר כך באו העדים עצמם ביום מסירת הגט והעידו על מנוי השליחות בפני מסדר הגט ודעימיה ונתקבל עדותם כהוגן. ומבואר הדבר דבכה"ג אזדו להו כל החששות ואף לטעמו של הרב הלבוש ז"ל שמא תנשא קודם קבלת הגט מלבד דמחו אמוחא כמבואר בתשו' הרב ב"ח ז"ל סי' ק"א. עוד בה דבתוך העיר איכא למיחש להכי כי מיום אל יום ומבקר לערב נעשים המינוי וקבלת הגט ומלבד מה שכתבתי שם בסי' ס"א דעבדי בה עובדא רבנן בתראי ז"ל. הלא עתה ראיתי להרב דברי אמת בדק"ח דעבד עובדא הכי במומר ואף אל מחוץ לעיר שהוצרכו לכתיבה וחתימה ועי' בס' בארות המים דף ר"ד ועאכ"ו כי נכון הדבר לעשות כן בהעדאת העדים ומפיהם ולא מפי כתבם. ומראשית כל בכורי כל נתקבל עדות על שנות הארוסה כי היא כבת חמש עשרה שנה מפי אנשים כשרים ועוד נבדקה ע"י נשי' כדת מה לעשות. ואח"כ נעשה מינוי השליחות. **ומפני** דוחק הענין כאשר דברתי הסכמתי לפוטרה בגט אחד לבד בנקודה האב ג'יליבי וכאשר הכי אזלא סוגיין דעלמא פה העירה וכמ"ש בזכרונות סי' ב' ועיין בג"מ דף פ"ז:

הגט הלזה נכתב ונחתם ונמסר במתא גאלאטה הסמוכה לקושטנדינה דעל כיף ימה רבה מותבה כי כן רצה המומר לבלתי בא אל מקום אחר אחר המסירה ביד השליח קבלה נכתב ונחתם מעב"ד על כל אשר נעשה וגם הודאת המגרש בחתימתו על דבר אמת ועיין בס' דבר משה סי' פ"א:

לשון המגרש בעת המסירה אתה חיים בן אליה שליח קבלת גט ארוסתי רבקה בת יצחק התקבל גט זה לארוסתי רבקה בת יצחק ובקבלתך גט זה הרי היא מגורשת בו ממני ומותרת לכל אדם. (אמר המ"ל ועיין להרב יאיר נתיב סי' ך' ס"ב ולהרב יא"ה דף קמ"ב ע"ג ולהרב חסד לאברהם ח"ב דף כ"ג ע"ד ותראה שינוים הרבה שביניהם):

נו

בה' בשבת בי"ב יום לירח אלול בש' התקל"ה גרש שבתי בן בנימין (קאנדיוטי) את אשתו דמתקריא וידא בת יצחק (באסאן) בשני גיטין הראשון בנוסח אנת אנתתי וידא דמתקרית סול בת יצחק. והטעם שהאשה הלזו בעריסתה נקראת בשם סול וגדלה בשם זה. ואח"כ שינו את שמה מחמת חולי לשם וידא ונשתקע שם סול לגמרי עד אשר אין גם אחד יקראנה בשם סול. העל אלה נכתב על האופן הנ"ז. ומוצא דבר כבר כתוב למעלה בהרבה מקומות, וטעם קדימת שם וידא גם בגט השני היינו מכיון שהוא מחמת חולי

כבר נודע שלעולם הוא ראשון בקדימה. ולבעבור היות הצורך שני גטין הסכמנו לכתוב בשניהם שם בנימין מלא ועיין לעיל בסי' נ"א שהארכתי בזה ובשם סול ע' לעיל סי' מ"ז: